

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za inozemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54 — Telefon št. 46

Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4 — Telefon št. 409

Podružnici: Maribor, Bazarova ulica št. 1 — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavoda: Ljubljana št. 11.843 - Prana čisto 78.180. Wien, Nr. 105.241

Ljubljana, 2. avgusta.

Iz Mehike prihajajo vesti o velikem kulturnem boju, ki ga vodi tamkajšnja državna oblast proti rimsko-katoliški cerkvi. Mehika leži za nas zelo daleč in do najnovejšega časa nismo imeli prilike, da bi spoznali vzroke, ki so tamkaj polagoma rodili vedno dogodke. Iz poročil, ki jih zadnji čas priložujejo svetovni listi, posnemamo, da je Mehika uprav klasična zemlja, ki lahko služi za svarilo vsem drugim, ki ne verjamejo, kaka nesreča za državo in narod je, ako se razpase klerikalizem do brezmejne moči.

Od srede prejšnjega stoletja pa tja do l. 1910 je v Mehiki vladala po velikem delu tuja duhovščina, ki je dobila v svoje roke i posvetno i gospodarsko oblast ter je dosegla tudi to, da poleg katoliške v državi sploh nobena druga konfesija dopuščena ni bila. Nič ni pomagalo, da je bila sklenjena že l. 1859 ločitev cerkve od države, duhovščina je s svojim vse nadvladajočim vplivom znala preprečiti, da bi se tozadevni zakon udeležil. Merodajni niso bili interesi vere, temveč interesi politične moči in gospodarske nadvlade: cerkev je bila v Mehiki največji podjetnik in kapitalist. Šele svetovna vojna je borbe za svobodo izpod klerikalnega jarma tako ojačala, da jim je l. 1917 uspelo spraviti v veljavo zakon o ločitvi cerkve od države ter odrediti državo in ljudstvo klerikalne strahovlade.

Zakon, ki ureja odnose med cerkvijo in državo, je prozajal vsa veroizpovedovanja za enakovredna. Vera je danes v Mehiki privatna stvar, cerkvi je zabranjeno nalagati denar v industrijskih podjetjih in obratih. Samostani so odpravljene, šole državljenke, nobena cerkev ne sme vzdrževati ljudske šole, niti bolnišnice, niti hiralnice. Javna služba božja izven cerkve je prepovedana in duhovniki smejo biti le rojeni Mehikanci.

Duhovščina si je tekom desetletij nagrabila toliko premoženja, da je cerkvena last znašala dve tretjini vsega ljudskega premoženja v Mehiki. Bilo je v upravi tako urejeno, da so se velikanske vsote iz državnih blagajin stekale v samostane in v kolezije za svečenike. Mehikanski knezoškof je prejel od države 123.000 pesov plače, škof v Puebli je dobival 110.000 pesov, v Moreliji pa 100.000 pesov. In končno še to: na 13 milijonov prebivalcev s 1073 župnjami je odpadlo 22.300 duhovnikov, 264 samostanov in 8000 laičkih svečenikov. Poleg tega je bilo še 19 moških in 22 ženskih redov s desetisoči posvečenih duhovnikov. Tako je zraslo število duhovščine in nun slednjic na 150.000 ljudi, in na vsakih 80 duš v Mehiki je prišel en svečenik! Razume se, da je to ogromno število duhovnikov moralo uničiti ves napredek v deželi. Duhovščina je pobirala in paberkovala ter je zbrala samo za cerkev v Puebli 1 milijon in 500.000 pesov. Petrov novič, ki je vsako leto romal iz Mehike v Vatikan, pa je dosegel deset milijonov pesov ali pet milijonov dolarjev.

Dajatve, ki jih je cerkev pobirala, so postale neznesne. Poročni obred je stal toliko, da si prebivalstvo ni moglo privoščiti cerkvenega »blagoslova«, ker je bil predrag. Može in žene so živeli kar v divjih zakonih.

Svoj vpliv nad ljudstvom si je klerikalizem vzdrževal zlasti s šolstvom, ki je bilo vse skoraj izključno v rokah cerkvene gospode. V samostanske in druge šole pod vodstvom duhovnikov pa so lahko pohajali le otroci imovitejših slojev, a še tam je bila izobrazba prikrojena samo za klerikalne namene. Večji del podeželskega ljudstva je ostal neismen, kar je najbolj služilo klerikalnim eksploatacijskim namenom.

Vsa prizadevanja državnih oblasti, da bi se omejila moč klerikalizma, so ostala brezuspešna. Cerkevni knezi tudi še potem, ko je bila že sklenjena ločitev cerkve od države, niso hoteli nobenega kompromisa s državo, pač pa so pripravljali vernike na najhujši odpor proti državnim oblastim. Sam papež je izdal okrožnico, v kateri je brutalno sovražstvo na Mehikance. Šele sedaj, ko je boj že v razmahu in ko je cerkev uvidela, da ne more z glavo skozi zid, razglašajo škofije, da so pripravljene skleniti z mehikansko vlado kompromis.

Boj, ki se sedaj menda z vsokrutnostjo vrši v Mehiki, je bil nepotreben in ga mora vsak katoličan, ki so mu pri srcu verski, a ne cerkveno-politični in klerikalni interesi, z žalostjo motriti. Mehikanska vlada je, da zlomi odpor duhovščine, posegla po metodah, ki globoko posegajo tudi v versko življenje ljudstva. Razlagati jih moramo z južnjaško nebrzdanim temperamentom političarjev latinskih ameriških držav in pa z ostrijo konflikta, a mi trezni Evropci jih v celem njihovem obsegu ne moremo odobravati. Eno je pa gotovo: kot največji sovražnik vere in verske svobode se je zopet izkazala ona politikujoča duhovščina, ki za ceno politične moči nad ljudstvom zanemarljivo glavni nauk cerkve, da je lu-

Ninčić in Maksimović v avdijenci

Včeraj je prispel na Bled dr. Ninčić, da poroča o konfliktu z Bolgarijo, danes se pripelje Uzunović na referat o notranjepolitični situaciji. — Politična situacija v Beogradu.

Bled, 2. avgusta, a. Danes opoldne je prispel na Bled zunanji minister dr. Ninčić v spremstvu svojega kabinetnega šefa dr. Vukčevića. Popoldne je odšel v dvorec, kjer ga je kralj sprejel v dolgi avdijenci. Po avdijenci je minister Ninčić ostal v Suvorovu ter igral tenis s kraljem in kraljico, ki sta ga pridržala tudi na večerji. O rezultatu Ninčićeve avdijence naravno ni mogoče izvedeti ničesar pozitivnega. Zunanji minister je kralju poročal o položaju na bolgarskih granicah in o korakih, katere je ukrenila vlada, da napravi red. Zlasti je predložil vladarju vsebino note bolgarski vladi in sklepe o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti, ako ostane naša diplomatska intervencija brezuspešna. Smatra se, da je kralj odobril zaključke vlade. Verjetno bo minister Ninčić jutri še enkrat sprejet v avdijenci, nakar se vrne v Beograd.

Bled, 2. avgusta, a. Finančni minister Perić je bil v avdijenci ter je kralju poročal o finančno-gospodarskih vprašanjih zlasti o sklepih posebnega komiteja ministrov, ki proučuje gospodarsko krizo. Predložil je tudi v podpis celo vrsto ukazov.

Beograd, 2. avgusta, p. Danes je odpotoval na Bled notranji minister Maksimović, ki se je šele v soboto vrnil v Beograd. Njegovemu potovanju se pripisuje posebno velik značaj.

Beograd, 2. avgusta, p. Notranjepolitično vprašanje je stopilo vsled dogodkov ob bolgarski granici nekoliko v ozadje in je izgubilo vsaj za trenutek svoj kritični izgled, ker se zdi, da v Beogradu ne bo prišlo do razcepa radikalne stranke. Maksimovičeva lista je namreč dobila tudi podporo pašičevcev in s tem je Bobičeva akcija že v naprej izjalovljena ter bo najbrž slah odpadla. Navzlic temu trajajo zakulisne borbe v RR naprej in vladni ter opozicijski politiki štejejo dneve Uzunovičeve vlade. Temu prepričanju je dal izraza tudi Davidović na včerajšnjem javnem zboru,

V znaku občinskih volitev

Radikalni in davidovičevski zbori. — Usoda Bobičeve liste. Vtis Radičevega govora v Vinici. — Komentar »Reči«.

Beograd, 2. avgusta r. Nad celotno politično situacijo dominira kampanja za občinske volitve v Beogradu, Srbiji in Crni gori. Volitve se vršijo 15. avgusta in lahko se reče, da je volilna borba v včerajšnjim drem stopila v kulminacijo. Vršila se je več raj cela vrsta zborovanj, agitacija postaja vedno ostrejša in kortsirša se na debelo. Razkol med radikali v Beogradu je še vedno viden v velikih dimenzijah, toda po včerajšnjih radikalnih shodih je soditi, da se Bobičeva usoda obrača na slabše, ker so v Maksimovičevu skupino potegnili tudi pašičevci Na včerajšnjem zboru te skupine v hotelu »Imperial« je namreč prominentni pašičevci Ljuba Živković odločno nastopil proti vlaganju oddvojen Bobičeve liste in je pozval vse radikale, naj glasujejo samo za oficijelno listo Karajovanovića, ker da se manjšina mora pokoriti večini.

Tudi danes so se zborovanja nadaljevala radikalna v predmetu vojevode Stepana, a davidovičevski zbor je bil v hotelu »Bristol«, kjer je Ljuba Davidović govoril o politični situaciji in vnovič ostro nastopal proti vladi.

V ostalem je javnost silno zainteresirana z bolgarsko afero. Posebno se zanima za vsebino note, ki jo bo vlada poslala v Sofijo in pričakujejo se vesti z Bleda, kamor je odpotoval zunanji minister dr. Ninčić, da informira kralja o vseh podrobnostih, preden se nota odpošlje. Pričakuje se je, da bo nota že danes popoldne po izročitvi v Sofijo objavljena, a se to pričakanje ni izpolnilo. Javnost je razpoložena za najostrejši nastop proti Sofiji, ki nikakor ne zna ali ne mara spraviti v sklad svojega za držanja z obveznostmi, ki jih nalaga neulljska pogodba.

Včerajšnji Radičev govor v Vinici ni vzbudil nikake pozornosti, četudi so se tu bivajoči radičevci prizadevali, da bi z izjavami svojega šefa povzročili senzacijo. Nič Radičeva izvajanja o Bolgariji in madeonstvujuščih niso napravila na tukajšnje politične kroge posebnega dojma, ker pač vsa informirana politična javnost dobro ve, da je Radič stori svoj preokret zastran bolgarskega vprašanja na pritisk iz Beograda in po navodilih posebnega radikalnega delegata, ki se je zadnje dni mudil v Zagrebu. Nekateri radikalni krogi so ogorčeni, ker je Radič proglasil dr. Lazo Markovića za bedaka; ugotavljajo, da Radič še nikakor ni izpremenil svoje terminologije napram radikalom, marveč je momentano vzel samo druge osebnosti na muho. Toda kakor je Radič svoj čas tudi Ljubo Jovanovića proglasil za političnega magarca in ga nato hvalil

bezen in strpljivost najmilejša hčerka božja. Kruta in krvava reakcija proti katoliški cerkvi je strupen sad klerikalizma, ki povsodi upropašča narode.

ru, ko je naravnost apostrofiral min. predsednika Uzunovića: »Vaša vlada gre h kraju in vi padate«. Mnogo se je pa opazilo, da je, aludirajoč na zapune razgovore močne skupine v lastnem klubu, proglasil vse one, ki bi pomagali radikalom za neprijatelje državljanske svobode.

O Ninčićevem potovanju se širijo razne verzije. V radikalnih krogih se zatrjuje, da je pozicija ministra Ninčića znatno oslabiljena in da presenečenja niso izključena. Z druge strani se te verzije odločno zavračajo. Sigurno je, da so nasprotstva med Maksimovičem in Ninčićem ostala nepopravna.

Vsekakor se pripravila za kulisami preokret situacije, katerega konture sicer niso še povsem jasne, ali vendarle vidne. V zvezi s tem se napoveduje za prihodnje dni tudi jačji nastop Nikičeve grupe, ki je pridno na delu, da odcepi od Radiča čim največ pristašev. Mnogo se je zapazil tudi oster nastop beogradske industrijske komore proti ministru Puciju.

Zatrjuje se, da je Radič zabil Maksimovića za razgovor in da ni izključeno, da se Maksimović na svojem potovanju na Bled nočij sestane s predsednikom HSS.

Čuje se interesantna verzija o nadaljnjem razvoju politične situacije v zvezi z delovanjem dr. Nikiča. Del radikalov upa, da se bo dr. Nikiču posrečilo ustvariti nekakšen hrvatski blok brez St. Radiča, s katerim bi radikali lahko nadaljevali politiko »sporazuma«. Po teh informacijah dela dr. Nikič na to, da bi svoj klub spojil s hrvatskimi federalisti in drugimi radičevskimi disidenti ter na ta način dobil okoli 20 poslancev, ki bi mesto Radičeve stranke stopili v koalicio z radikali. Šef te nove tvorbe bi bil dr. Trumbić... Po izjavi nekake uglednega radikala bi ta skupina dobila ministristvo pravde, dočim bi ministristvo za šume in rudnike ostalo dalje v rokah dr. Nikiča. V širih političnih krogih se tej verziji ne pripisuje posebna važnost, vsekakor pa je zanimiva.

tako se tudi njegova najnovejša izjava o Lazi Markoviću ne jemlje preveč tragično, ker se ve, da bo Radič morda že jutri zamenjal svoje slabo mnenje z dobrim. Ugotavlja se tudi, da Radič še ne opušta prikritih napadov na Srbe, in se tako tolmučijo tudi njegove včerajšnje navedbe, da so Srbi tlačili Hrvate.

V predsedstvu vlade ni bilo tekom dopoldne nikakih dogodkov. Opažen je bil edino poset notranjega ministra Maksimovića pri predsedniku vlade Uzunoviću. Nujna konferenca se je nanašala na občinske volitve. G Uzunović se je interesiral za dogodke v Južni Srbiji, o katerih spravljajo davidovičevci na dan vedno nov material. Ljuba Davidović je tudi v včerajšnjem govoru na zboru svojih pristašev navedel nekoliko strahovitih primerov radikalnega terorja — a ministru Maksimoviću to ni nič znano, odošno še nima službenih poročil. Celotna politična situacija se torej nahaja v znaku občinskih volitev, davidovičevih pritožb in v znaku pričakovanja, kakšna bo naša nota Bolgariji in kaj bo Bolgarija ukrenila.

Beograd, 2. avgusta p. »Reč« piše, da je iz včerajšnjih Radičevih govorov razvidno, da se njegovo postopanje lahko smatra kot umikanje zahtev, ki jih je stavljal v prejšnjih govorih. Radič se pripravila na skrajno popustljivost, samo da ne bi prišlo do možnosti, da bi s svojo skupino moral oditi iz vlade. Del radikalov z novim Radičevim preokretom ni zadovoljen, ker mislijo, da si Radič prizadeva, da izpodbije njihovo novo kombinacijo.

Nadaljne vesti o volilnem terorju

Beograd, 2. avgusta, p. Davidovičeva stranka se nadalje poroča o nastilvkih radikalov pri agitaciji za občinske volitve. Po neki brzojavki poglavar račinskega sres za v okrožju Kruševac hodi od sela do sela in pozivlje davidovičevce, da moraje glasovati za radikale ter jim brani postavljati svoje liste. Spremljata ga dva orožnika, da bi bila njegova agitacija bolj učinekova. V drugi brzojavki se pritožujejo proti srezkemu poglavarju v Brzi Palanki, ki je kaznoval 30 kmetov samo za to, da bi glasovali za radikale. Srezki poglavar v Levaru pri Kulu Vakufu je dal aretirati politične nasprotnike brez vsakega poudra. Dva ugledna meščana iz Kulu Vakufa je brez poudra kaznoval z 20dnevnim zaprom.

Anketni odbor

Beograd, 2. avgusta, p. Za jutri ob 10. uri je napovedan seja anketnega odbora, na kateri se bo nadaljevalo proučevanje spisov o »feri tovarne vagonov v Adamovem«.

Krvav kulturni boj v Mehiki

Vojaštvo v cerkvah. — Ponovne krvave demonstracije. — Poskušeni atentat na predsednika. — Številne aretacije.

Mexico City, 2. avgusta, r. V nedeljo so stopili v veljavo novi cerkveni zakoni. Da bi preprečila nereda, je vlada poslala vojaške čete in policijske oddelke v razne kraje države. Izvrševanje službe božje v cerkvah je prenehalo. Pri zapiranju neke cerkve je glavni državni pravdnik izjavil, da je država zakoniti lastnik vsega, kar se nahaja v cerkvah, ki se morajo izročiti nedavno ustanovljenim meščanskim odborom.

Policija je zama skušala iz cerkve sv. Rafaela izgnati katoličane. Na pomoč došli vojniki so streljali na množico ter je bilo ob tej priliki ranjenih 10 oseb, večinoma žensk. Tudi v cerkvi sv. Katarine so bile žrtve vsled strelav. Zenske se močno udeležujejo verskih bojev. Štirideset žensk iz premožnih rodbin, skoraj vse Američanke, je bilo aretiranih, ker jih dolže protivladne propagande.

V Palmi so bile velike demonstracije proti novim odredbam proti cerkvi. (Policija je streljala, ubila 12 oseb in jih mnogo ranila.

Berlin, 2. avgusta, r. Iz Mehike poročajo, da so radi verskih sporov nastali neredi po vsej državi. V Mexico City je prišlo do krvavih spopadov med vladnimi četami in katoličani. Kakor vse kaže, vlada še vedno obvladuje položaj.

Mexico City, 2. avgusta (brž.) Angleški veleposlanik je izročil mehikanski vladi noto, v kateri protestira proti

eventualni zaplembi cerkvenega premoženja, ki je last angleških državljanov. Newyork, 2. avgusta (brž.) Tukajšnje časopisje je zelo vznemirjeno radi vesti, da so v Mexico City protestantsko cerkev zasedle vladne čete.

London, 2. avgusta (brž.) »Daily Telegraph« ostro napada cerkveno politiko mehikanske vlade in pravi, da so bile zadnje odredbe izdane pod vplivom komunistične in socialistične agitacije.

Mexico City, 2. avgusta, s. Policija je doznala, da je bila pripravljena zarota za umor predsednika Callesa. Neka stenotipistinja, ki je bila zaposlena na magistratu nasproti predsednikovega uradu, nadalje žena nekega fabrikanta, ki je sam pobegnil, sin mehikanskega senatorja Arauja in pet drugih oseb je bilo aretiranih. Baje je bilo 16letno dekle določeno, da umori predsednika.

Vlada zaenkrat ne objavlja podrobnosti. Več aretirancev je članov lige za obrambo verske svobode.

Mexico City, 2. avgusta, s. Škofije so izjavili, da bi bili pripravljeni skleniti z vlado premirje, da se narodu omogoči izreči v ljudskem glasovanju svoje mnenje o cerkveni stavki. Katoliški škofje predlagajo v pismu vladi, naj izvede glede cerkvene stavke plebiscit in naj do nadaljnjega ukine protiverske odredbe in preganjanje. Včerajšnje manifestacije delavskih organizacij so potekle mirno.

Poincaréjeva sanacijska akcija

Skrajna štedljivost v državni upravi. — Francija priznava vse svoje zunanje dolgove in bo ratificirala tudi washingtonski dogovor.

Pariz, 2. avgusta. Ministrski predsednik Poincaré je predložil ministrskemu svetu svoj načrt glede ustanovitve avtonomne amortizacijske blagajne za bone ter glede preureditve tobaknega monopola na industrijski podlagi. Ministrski svet je načrt odobril. Ministrski svet je nato sklenil, da se bo v bodoče radi ohranite trenutno zagotovljenega proračunskega ravnotežja upr vsakemu novemu izdatku, ki ne bo s primernim dohodkom izravnano. Ministrska potovanja naj po možnosti odpadejo, razen onih, ki so potrebna po ministrski dolžnosti. Koncem seje je poročal vojni minister Painlevé, kakor pravi oficijelni komuniké, o zadovoljivem napredku pomirjenja v Maroku in Siriji.

Pariz, 2. avgusta, k. Finančna komisija senata je sprejela celokupni finančni osnutek brez izprememb

Pariz, 2. avgusta. (brž.) Notranji minister Sarraut je izjavil, da bo Francija priznala vse zunanje dolgove. Washingtonski dogovor bo ratificiran. Vlada ne namerava uvesti prisilne konverzije državnih zakladnic. Poincaréjev stabilizacijski načrt ne odplanja pomoči tujeja kapitala. Zlati zaklad Francoske banke ostane nedotaknjen in vlada bo skušala ohraniti finančno samostojnost Francije. Jutrišnjemu sestanku uved ministrskemu predsednikom Poincarélem in finančnimi strokovnjaki se pripisuje velika važnost.

Pariz, 2. avgusta, s. »Journal« piše glede revalorizacije, da se bo pričel proti spekulaciji za poslabšanje frankovega tečaja oster boj. Vlada ima vsa sredstva, da bo ta boj sigurno izvedla, podrobnosti operacij pa zaenkrat še skriva.

Atentat na španskega diktatorja

Neki anarhist je skušal z bodalom umoriti ministrskega predsednika Primo de Rivero, bodalo pa se je zapicilo le v avtomobil.

Barcelona, 2. avgusta. (brž.) Ko se je ministrski predsednik Primo de Rivera danes peljal na kolodvor, je vrgel neki anarhist bodalo, ki pa predsednika vlade ni zadelo. Policija je prišla napadalca.

Madrid, 2. avgusta, k. Vlada je objavila tole oficijozno noto: Ko se je ministrski predsednik Primo de Rivera na povratku v Madrid peljal na barcelonski kolodvor, je šel približno trideset let star mož naglih korakov preko trga pri kolodvoru in vrgel proti avtomobilu nož, ki se je zapicil vani.

Predsednik vlade je dal takoj ustaviti voz in si ogledal bodalo, nakar je brez nadaljnjega incidenta nadaljeval vožnjo na kolodvor. Napadalec je bil po kratkem odporu prijet. Nota veli dalje, da se da iz načina napada sklepati, da gre za čin prenapeteža, ki je postopal na lastno pest. Takle nevarnosti so pač združene s funkcijo vlade. Zato ni treba takim dogodkom pripisati pretiranega pomena.

Nota je bila objavljena samo zato, da ovrže morebitna neresnična poročila.

Štedenje v Italiji

Odprava podprefekta na Primorskem.

Rim, 2. avgusta, o. Ministrski svet je na današnji seji sklenil, da se uvede po vsej Italiji enoten kruh iz bele in črne moke ter prepove izdelovanje in prodajanje finega kruha in slaščic iz pšenične moke. Notranji minister je poročal o nedostatkih v notranji upravi ter predlagal v svrhu štedenja poenostavljenje uprave. Na njegov predlog bo vlada radi tega uknila izmed obstoječih 167 podprefektur v državi 85 podprefektur. Med temi bodo v prvi vrsti odpravljene vse podprefektore v Juljski Krajini, tak., da bodo mogli prefekti s svojji neomejeno obastjo centralistično izvajati fašistovske odredbe med Jugoslovani, ki so prišli pod Italijo.

Cook za nova pogajanja

London, 2. avgusta, s. Vodja rudarjev Cook je izjavil, da bi bili zastopniki rudarskih organizacij, če bi rudarji želeli pripravljene, sestati se bodisi z vlado, ali z posestniki rudnikov radi rešitve krize. Kot pogoj pa bi stavili, da se vprašanje podaljšanja delovnega časa razdeli in sklene nacionalna pogodba z nacionalno najnižjo mezo in sedemurnim delovnikom.

Pariz, 2. avgusta. (brž.) Kakor poroča »Humanité«, je konferenca ruskih sindikalističnih delegatov in zastopnikov angleških delavskih zvez odgodena do konca avgusta.

Pouk v osnovnih šolah

Beograd, 2. avgusta, p. Po naredbi ministrstva prosvete se pouk v osnovnih šolah povsodi prične dne 1. septembra.

Tajna angleška pogajanja s Turčijo

Prodaja angleškega orožja Turkom.

London, 2. avgusta, s. »Daily Chronicle« prinaša na uvodnem mestu pod naslovom »Baldwin v tajnih pogajanjih s Turčijo« vest, ki jo imenuje list zelo pomemben prelom političnih tradicij Anglije in njene dosedanje prakse v mednarodnih zadevah.

Z dovoljenjem zunanjega ministra Chamberlaina in ob udeležbi vojnega ministra je vodila angleška vlada s posredovanjem neke tvrdke z orožjem v Birminghamu tajna pogajanja s Turčijo, pri katerih je šlo za prodajo stotisoč komadov angleških pušk modela 1914 z bajoneti in naboji, kolikor jih je bilo v zalogi. Našlo se je pismo iz meseca marca t. l., v katerem izražata tvrdka v Birminghamu svoje zadovoljstvo, da sta zunanje in vojno ministristvo dli potrebna pooblastila. List omenja, da ponudbe ni bilo mogoče staviti prej, ker Chamberlaina, čigar pristanek je bil potreben, radi jesenskega zasedanja Društva narodov, ni bilo v Londonu.

List izjavlja, da je s tem dokazano, da je angleška vlada odobrila prodajo angleškega orožja Turčiji, dočim ima Turčija po polnoma proste roke, proti kateremu so vražniku bo to orožje uporabila. Taka prodaja ni v skladu z duhom statuta Društva narodov. V uvodniku piše »Daily Chronicle«, da mora ta zadeva izzvati v Orijentu nova vznemirjenja.

Darujte za sokolski Tabor!

Razburjenje v Beogradu radi Bolgarije

Značilen članek beogradske «Politike».

Beograd, 2. avgusta.

Pod naslovom «Naša nacionalna sramota» prinaša «Politika» članek M. Cemonovića, ki ugotavlja, da je Bolgarska edina država, ki se ni popolnoma podvrгла odredbam mirovne pogodbe. Bolgarski politiki hočejo kljub vsem notranjim neprivikam dati Bolgarski revolucijonarni značaj na Balkanu, — kakršnega doslej ni imela. V stremljenju po osnovanju Velike Bolgarske so Bolgari zavzeli boljši energično stališče napram svojim sosedom, kakor pa sivoječasno napram Turški v zadnjih letih njenega razpadanja. V tem stremljenju prelivajo na ozemlju svojih sosedov nedolžno kri in skušajo izvajati z nasiljem bolgarsko politiko v sosednjih državah. Kdor pa hoče razumeti našo nacionalno sramoto, bolgarsko gospodarjenje v naši državi hiši, mora vedeti, da je njen izvor v tem, da se naši politiki ne zavedajo položaja in moči naše države v mednarodni skupnosti ter zdravi temeljev državnega edinstva. Posledica tega je, da ne zavzemamo primerne mesta v mednarodni politiki in da trpimo napram Bolgari odnošaje, kakršne je morala trpeti Turška v dobi svojega koruptivnega razpadanja.

Se manj kot pravic v mednarodni skupnosti pa se zavedajo naši politiki notranjih dolžnosti. Partizanska volilna trgovina je pomešala v južni Srbiji politiko Ljapčeva in Protogerova s politiko naših beogradskih politikov. In zgodilo se je, da so se bolgarske čete vmešale v južni Srbiji v naše občinske volitve. Medtem, ko so žandarji skušali z batninami med našimi državljani odstraniti to bolgarsko intervencijo, se je naša vojska bila z bolgarsko na našem ozemlju v krivem mnenju, da smejo Bolgari prelivati našo kri na našem ozemlju, da pa je bolgarsko ozemlje nedotakljivo.

Dolžnost napram lastni državi in napram mednarodnemu miru nam je nalagala, da sprejmemo prvi bolgarski vpad na naše ozemlje kot casus belli. Ako bi se to zgodilo, bi ne došlo do vojne, niti bi ne bila naša tla z krvjo omočena, niti bi ne bilo naše nacionalne sramote v južni Srbiji. Izjava bolgarske vlade, da ne more preprečiti četaških vpadov, bi morali priznati ter z našo vojsko poiskati vojsko generala Protogerova na bolgarskem ozemlju. S tem bi se dosegel mir doma in s sosedo Bolgari. Vsaka druga politika, pravi članek, je politika ljudi, ki ne vedo, kaj delajo, ali pa ljudi, ki imajo interes na tem, da se kretajo bolgarske čete po naši Makedoniji.

Generalštab bugarskih tolp v Rimu?

Beograd, 3. avgusta p. Listi poročajo iz Rima, da je početkom junija došel preko Carigrada v Italijo Georgi Pop-Hristov, tretji član centralnega makedonskega komiteja in šef terenske akcije na desni obali Vardara. Z njim je prišlo še kakih 20 komitaških vojštanov, med katerimi je tudi bitoljski okrožni vojvoda Šandanov. Istovčasno, ko so došli v Rim, je došel tja tudi zastopnik makedonstvujuščih v Albaniji, bolgarski major Lazar Popovski, ki fungira kot tajnik bolgarske poslanstva v Tirani. V Rimu so imeli skupno posvetovanje o vprašanju ureditve komitske akcije v Albaniji in prehoda Pop-Hristova, Šandanova ter ostalih vojštanov v bitoljsko županijo zlasti pa na ozemlje v smeri Ohrid-Resan-Bitollj. Nekoliko dni zatem so došli preko Carigrada v Rim še makedonske organizacije general Protogerov ter drugi član centralnega komiteja Ivan Vanča Mihajlov, iz Berlina pa je došel delegat makedonstvujuščih za centralno Evropo Korajev. Vsi se se danes nahajajo v Rimu v hiši Antona Piperova, makedonskega zastopnika v Italiji, v Via dela Vite št. 3. Bivanje celokupnega centralnega komiteja makedonske organizacije v Italiji, kakor tudi konference, ki se vrše v Rimu ob prisotnosti posebnih italijanskih delegatov, vzbujajo mnenje, da gre za oživitvorenje resne italijanske-komitaške kombinacije. Zanimivo je tudi to, da so od dneva atentata na Spasjoja Hadžipopovića v Bitollju komitaški kurirji potovali drug za drugim v Rim. Načelnik makedonske organizacije v Bitollju je takoj po izvršenem atentatu poslal v Rim nužno poročilo in od tedaj prinaša vsako soboto aeroplan iz Korče poročila o stanju komitaške akcije zastopniku v Tirani, ki jih pošilja nato dalje v Rim.

Tudi Radić je korajžen nad Bolgari!

Pa le iz strahu, da ne bi zletela HSS iz vlade.

Zagreb, 2. avgusta.

Včeraj se je Stjepan Radić znašel v Viniči pri Varaždinu. Zbor je bil sicer po številu udeležencev neznamenit, tem značilnejše pa so bile Radićeve nove izjave o Bolgariji in banditskih vpadih na naše ozemlje.

Hrvati in Srbi, je izjavjal Radić, so po krvi in jeziku eno. (Torej zopet enkrat en narod! Op. ur.) Z Bolgari smo sosedji, toda Hrvati z njimi ne pojdejo brez Sebov in proti Srbom. Današnje razmere v Bolgariji so takšne, kakor v Srbiji za časa Obrenovićev. Zlo je, da je kralj odšel iz Bolgarije ženit se ali po kakih drugih opravkih. Medtem vlada na Bolgarskem makedonski komitet, ki uprižarja atentate na našem ozemlju. Komitaci so sami razbojniki, za katerimi (med vrstami povedano) najbrž stoji Italija. Naša država je morala

Bolgarsko pozvati, naj napravi red. Toda zato še ne bo vojne. Ako pa Bolgarska sama ne napravi reda, ga bomo napravili mi, ker smo močni in veliki. A Bolgari bodo morali poslušati!

Radićevi poslušalci so bili tudi s tem zadovoljni, kakor so bili prej, če jim je gospon predsednik poveljeval Bolgarijo kot vzorno državo. Za politično javnost pa so te izjave skrajno presenetljive. Zagonetka pa ni tako strašna. Tudi da je bil namreč Radić od svojih ljudi opozorjen, da je situacija HSS v vladi obupna in da bi najmanjši njegov izpad mogel povzročiti izbruh krize. Sporočeno mu je bilo, kaj sme in kaj ne sme govoriti. Radić se je zbal in je obrnil. Odtod nanekrat pretneje sovečanskega pacifista...

Uradniku, ki je bil do Barletovega slučaja pri SDS, za klobuk

Odgovor na tozadevni «Slovenec» članek.

Meni taki uradniki, ki so «bili», prav posebno imponirajo, zato temu gosposdu ne pišem — kakor je to običajno — v album, temveč «za klobuk», ker bi bilo dobro, da si vtakne svoj članek za klobuk, da ga bomo vsi videli. Opazujem namreč že dolgo časa take «bile», ki zlasti v zadnjem času lezejo pod kuto radićevcem in radikalom, tedaj onemu režimu, ki tako skrbi za državne namene, da se nad tem zgraja ves svet. V to kategorijo spada najbrž tudi ta «bil», ki bo menda mirno prenašal vse redukcije, ako ne bodo zadele njega in hvaležno pogotilni tudi znižanje svojih dohodkov, ker je za njega glavno, da se zaleti v stranko, pri kateri je «bil».

Vsakomur je znano, kak boj se je bil sivoječasno za uradniški zakon in kdo ga je bil v prvih vrstah. Uradniški zakon je v glavnem delo gosp. Reiserja in ako bi njega ni SDS ne bilo, bi ta «bil» še lahko govoril o veliko večji tragediji. Le njemu se imamo zahvaliti, da smo dobili vsaj to malo, kar imamo. Le on se je boril z veliko premočno nasprotnikom uradniškega zakona sploh in z zadnjega. Nobene besede niso našli ti «bili», ko so radikali pozneje šli to malo, kar je bilo dobrega, leto za letom pokvarili. Malo so zagodrnjali, pa je bilo konec. Saj je po njihovem samo SDS kriva, da je tako.

Kar se tiče sklepa o izstopu iz organizacij, smo si vsi, ki o zadevi resno premišljujemo, na jasnem. SDS pristaja bi izstopili, klerikali, radićevci, radikali bi ostali tam, kjer so ter prevzeli marsikatero organizacijo v svoje roke. Še celo ugajalo jim bi to. Srbi, Hrvati! Ti o tem sploh ne govorite. Tako bomo Slovenci zopet za eno brivko izkušnjo bogatejši. Današnji režim se za take grožnje preklekano malo zmeni. Ako torej gosp. «bil» misli te vrste kulturnost, bo dosegel ravno nasprotno. Ručen bo plačal narod, ne on, ki se, kolikor mi take gospode poznamo, le malo briga za društva in to mirno prepriča drugim, ki niso «bili».

Pa ta preklicana nestalnost, ki so jo radikali seveda iz same ljubezni do «bilov» podaljšali še za tri leta. SDS je kriva, da so jo radikali v zadnjem momentu vthotapili v zakon, Reiser bi bil moral zapustiti svoje mesto in napraviti prostor dr. Ravniharju in «bili» bi bili zadovoljni, saj so se zgražali nad tem, da Reiser tega ni storil. Ta nestalnost je kriva, da se je par učiteljev premeštilo, zakaj, seveda «bil» ne vpraša. Po njegovem kak pristaja SDS ne sme dobiti mesta, ki mu gre, ako za to mesto prosi kak klerikalec. Ko so pa klerikalec naravnost kruto preganjali napredne učitelje, duhovnike, uradnike, je bilo za «bila» to samoposebi razumljivo, ker bi se sicer danes ne zatekel pod okrilje lista, ki se sivoječasno pisal, da uradniki «čro in žro». Ta žalitev pa ni prav nič vzemirila, pač pa «Jutro» članek, ki je samo registriral par dejstev, ki jih «bili» ne bodo mogli kljub vsej krivatičnosti nikdar utajiti.

SDS je tudi kriva, da uradniki niso dobili razlike, seveda zato, ker je bil finančni minister Stojadinović in ga nihče ni mogel prisiliti, da izplača razliko. Da, da, bil je celo v proračunu neki znesek, ki so ga pa dobili radikali partizani in ako bi bil «bil» med njimi, bi bil morda tudi on prišel na svoj račun. Sicer pravda, da je Spaho dobil svoje blagajne, ki so bile prazne tudi takrat, ko je SDS v vladi sodelovala, in ki jih bo sedanjí režim napolnil. Ne z razlikami, ampak z redukcijo plač onih uradnikov, ki jih je SDS, po mnenju klerikalcev in «bilov» tako težko oškodovala s tem, da jim je sploh nekaj priborila, kar bi brez nje nikdar ne dobili. Kako je skrbel za uradništvo, v resorih, kjer je bila zastopana, pa kaže najbolj učiteljski stan, ki se je med vsemi najbolj odrezal. Čudim se samo še, da je pozabil «bil» napraviti tem preklicanim SDSarjem tudi prevedbo na pragmatiko, ki so jo n. pr. pri železnici klerikali tako imenitno pripravili, da je šlo na tisoče pritožb.

Seveda, da je SDS tudi zavrnila padanje cen, ker ni omogočila, da bi bil Sušnik še naprej minister. Ako smatra «bil» to resno, se le čudimo, da je počakal do Barletovega slučaja in mu že takrat ni zavrela kri na velikansko korupcijo v SDS, v kateri so si oni tako napolnili žepa, da bi lahko iz svojega plačali vse uradniške razlike. Saj so vsi pripadniki SDS danes milijonarji in ako se danes bore proti režimu, je to samo prevara, ker imajo itak vsega dovolj, pa če še nimajo, že se pridejo tudi oni na vrsto. «Bili» je slabo pogrnjal, ako bi bil ostal v stranki, bi bil dobil tudi on svoj delež, tako bo pa prišel drug prej na vrsto.

Toda nesramni so pa res ti SDSarji! Uradniku ubijajo telo, potem dušo, in ko so mu oboje ubili, ga denavratno ter mu pokvarijo vso moralno. Pa prvi tolčajo so to, včitateljno niso nič proti njim. Mislim pa, da se je gosp. «bil» v naslovu zmotil, ker to delajo oni, katerim menda danes on pripada. Vseh teh lastnosti, hvaja Bogu, SDS ni nikdar imela, pač pa jih imajo vsi oni, ki so danes na vladi s klerikalci vred.

To, kar se danes godi, se človeku, ki ima kolikaj čuta za poštenost in moralno, narav-

nost gnusi. To pa ne uganjajo pripadniki SDS, temveč oni «bili». Barletov slučaj je proti vsemu temu prava malenkost, dasiravno je on to, kar se mu je zgodilo, zaslužil v polni meri in ne vem, kaj bi se našemu človeku zgodilo, ako bi postal tako, kakor je postal on. Režim je upokojil celo vrsto zaslužnih mož, ki se niso nikdar bavili s politikom, temveč samo vestno vršili svoje dolžnosti. Radikali in radićevci se danes drzno mešajo celo v uradne posele, groze z redukcijo, penziziranjem, klerikalci pa z njihovom pomočjo pridno spravljajo svoje ljudi pod streho in bodo tudi «bila» najbrže v zahvalo kam spravili. Kar nas je poštenih, vemo, koliko je bila ura. Prišel bo čas, ko se bo «bil» in oni vsi, ki njegovo početje odobravajo, še kesal, eno pa je gotovo, da so taki ljudje največji škodljivci uradniškega stanu. Danes je žalibože takih «bilov» mnogo, toda prestali smo že marsikaj in preseli bomo tudi to.

Pravi prijatelji uradništva so bili vedno le oni, ki so se upali vedno in povsod na merodajnih mestih in tudi v političnih strankah povedati odkrito svoje mnenje, ako so smatrali, da kaj ni prav. Ako pa kak bivši pristaja pogreša že davno omlatene klevete, je to le znamenje, da ni bil nikdar pri stranki radi edine, ampak iz drugih namenov; kajti stranka v uradniškem vprašanju ni nikdar krenila iz prave poti. Da ni mogla vsega izvesti, kakor bi hotela, so krivi največ oni, ki so padali stranki ob vsaki priliki v hrbet in pa oni, ki za uradništvo niso imeli nikdar srca. In to so razen SDS skoro vsi brez izjeme.

Eden, ki ni «bil», ampak je že 30 let in se kljub preganjanju in klevetam junaško drži.

Interpelacija dr. Žerjava radi monopolizacije šolskih tiskovin

Poslanec dr. Žerjav je poslal predsedstvu Narodne skupščine v Beogradu upit, naslovljen na ministrskega predsednika in na ministra prosvete radi monopolizacije zvezkov in drugih tiskovin za šole, ki se glasi takole:

Ministrstvo prosvete je iznenada izdelalo predpis, da mora šolska deca kupovati in v osnovni šoli uporabljati zvezke in druge slične šolske potrebščine izključno iz Državne štamparije in da trgovci pod kaznijo ne smejo prodajati drugih vezbank.

Ta predpis je škodljiv in nezakonit. Prosvetna uprava more predpisati, da morajo biti zvezki take in take kakovosti, ne more pa zahtevati, da se morajo kupovati le od enega proizvajalca. Za tak monopol je potreben zakon in zato se moj upit obrača tudi na ministrskega predsednika, da opozori ministra prosvete, da on in direktor Državne štamparije ne moreta še uvajati monopolov in pretiti s kaznimi.

Za novo odredbo ministra prosvete pa tudi ni nobene stvarne potrebe. Domača obrt proizvajala dovolj zvezkov in sličnih potrebščin ter naj izvoli prosvetna uprava samo pravočasno povedati, kaj zahteva, pa bo domači producent takoj vse preskrbel. Monopol se torej traja le z namenom, da Državna štamparija zasluži, kajti edinstvo, v kolikor je potrebno, se da doseči tudi drugače.

In tes: proizvodi Državne štamparije, ki jih g. minister prosvete vsiljuje, so po ceni za publiko nepovolnejši, kvaliteta pa je mnogo slabša od proizvodov zasebne industrije. Zvezki g. Miše Trifunovića so vrh tega zastareli, neokusni in so jih povsod razen v ministrstvu prosvete že pred desetletji iztjenjali z boljimi. Pri tem so pa mnogo dražji in upravičeno vidim v tem postopku prikrito uvedbo novega davka.

Ker so se za to sezono trgovci že založili z dosedaj pripoznanimi proizvodi, je razumljivo, da jim preti škoda in da so vsled tega razburjeni. To zlorablja separatistični elementi čes, da je Državna štamparija namenoma tako postopala, da zapadejo trgovci v škodo.

Moram pa tudi jaz odločno protestirati, da se Državna štamparija spreminja v industrijsko podjetje te vrste, ki hoče izpodjesti zasebnim podjetnikom eksistenco. To ni njena naloga, tembolj, ker je Državna štamparija še daleč zadaj in bi prav storila, da se pride k drugim učiti. Tudi ne more biti v interesu državne ideje, da se ves zaslužek industrije v provinci ubije, vrh tega pa se izgubi v slabi upravi državnega podjetja. Prosil bi g. ministra predsednika, da mirno presodi posledice, ki jih ima tako ubijanje proizvajalcev in brezpotrebna industrijska centralizacija za mišljenje naroda izven Beograda. Ali ne čuti g. minister predsednik, da je s takimi eksperimenti, ki bodo itak klavarno propadli, g. Miša Trifunović igral samo separatizmu v roke?

Jaz sem že februarja t. l. v finančnem odboru ob priliki razprave prosvetnega proračuna odločno giral te nezakonite poizkuse monopolizacije, a g. Stjepan Radić je stvaren odgovor izbegaval z dovtipom tako, kakor da je moj sum neupravičen. Zdi se mi, da g. v Državni štampariji mnogo delajo samolastno in da hočejo, kar se drugod pokvari, nadoknani z «izvrstnim» poslom z zvezki. Seveda dati slabo robo in predpisati, da jo moraš kupiti za drag denar, ta recept je lahek.

A mi ne moremo tega poizkusa mirno gledati: Čast mi je pozvati s tem g. ministru - predsednika in ministra prosvete, da se nemudoma ukine odredba o monopoliziranju šolskih zvezkov in drugih potrebščin in to telegrafski ter dovoliti, da deca za vse šole kupuje, kjer

hoče, take potrebščine, kakor odgovarjajo obstoječim predpisom. Na ta upit zahtevam, da mi g. ministra dasta pismven odgovor.

V Kranjski gori, 28. julija 1926.

Dr. Gregor Žerjav, nar. poslanec.

Politične beležke

«Slovenec» očita drugim laž

Nedeljski «Slovenec» psuje SDS in «Jutro», da živita od laži! To si drzne pisati list, na katerem je kot lasnik podpisan dr. Kulovec, oni dr. Kulovec, kateremu je «Jutro» opevalo z navedbo konkretnih dejstev očitalo nesramno laganje, a ki do danes ni upal tožiti našega lista pred sodiščem!

Monopolizacija šolskih zvezkov

Treba resnici na ljubo nekoliko osvetliti ozadje te zadeve. Misel je zrasla na rodovitnem zelniku g. St. Radića. Čitateљи se gotovo spominjajo, kako je Radić na shodi obetal seljakom, da bodo dobili šolske knjige in potrebščine od države na plač. V finančnem odboru je že februarja tega leta posl. dr. Žerjav zigosal to radićevsko demagogijo, a g. Radić je odgovoril z dovtipi tako, da se ni vedelo, kaj je ukrenil. Zabavljal je sam nad državno tiskarno, ni pa niti koraka napravil, da jo uredi, dasi bi on kot založnik mogel kaj razumeti o tem. Pač pa je minister prosvete St. Radić kupil veliko število knjig v knjižari St. Radića v Zagrebu. Radikal Miša Trifunović je po stari radikalni navadi to stvar odlagal in izdal svoj nesrečni odlok prepozno in brez premisleka. Znani pisec napada sedaj v «Slovencu» radi te nesпамeme odredbe vlade RR — SDS! Katoliški duhovniki, ki izdalajo ta list, so pač nepoboljšljivi. Laž je sredstvo škofove tiskarne. Mi pa svetujemo, naj se tisti, ki uganjajo demagogijo s to resno zadevo, obrnejo na g. Jelacina, ki je ena duša in prijatelj dr. Vlad. Ravniharja, predsednika NRS v Ljubljani in naj tam vlože protest; kajti pri NRS je krivda, da je Radićeva izdela izpeljana.

Bolezen ministra Gjuricića in Ljube Jovanovića

Beograd, 2. avgusta. p. Vesti iz Karlovih Varov o bolezi ministra pravde Marka Gjuricića so njegove prijateljke zelo vznemirile. Gjuricić ima vnetje ledvic in ker je star že 75 let, se njegova bolezen smatra za zelo resno.

Bolezen Ljube Jovanovića se po poročilih iz njegove okolice stalno obrača na bolje. Vendar še dalj časa ne bo mogel opravljati svojih rednih poslov. Stalno ga obiskujejo prijatelji iz obeh radikalnih frakcij.

Dunav zopet narašča

Dunaj, 2. avgusta. s. Hidrografični urad donjeavstrijske deželne vlade poroča, da Dunav nadalje narašča. Na Dunaju je narasel Dunav v zadnjih 48 urah za 68 centimetrov.

Bukarešta, 2. avgusta. s. Dunav stalno narašča. Tri občine so popolnoma poplavljenе. Prebivalstvo je pobegnilo. Škoda je znatna.

Viharji in poplave

Številne žrtve.

Bahama, 2. avgusta. (brž.) Število žrtev zadnjega strahovitega orkana znaša po zadnjih poročilih 126. Štiristo oseb se pogreša, 100 ljudi pa se je potopilo. Vlada poročila zatrjuje, da so kavini nasadi hudotrpeli.

Peking, 2. avgusta. (brž.) Glavni stan generala Vupejufa pri Honanu je radi velike povodnji popolnoma pod vodo. Istotako je poplava zelo poškodovala pokrajino Hu Pei. Po dosedanjih vesteh je utonilo okrog 4000 ljudi.

Dr. Wirth proti reakcionarnim manifestacijam v Nemčiji

Berlin, 2. avgusta. d. Bivši državni kancelar dr. Wirth je priobčil v «Berliner Tagblattu» članek, v katerem pozivlja republikance, naj se upro reakcionarnim manifestacijam. Nadalje pravi dr. Wirth, da je združenje Nemčije z Avstrijo vprašanje bodočih generacij. Končno povdarja, da je razčiščenje političnega ozračja med Nemčijo, Francijo in Italijo neobhodno potrebno.

Trockij ni v Berlinu

Berlin, 2. avgusta. s. Rusko veleposlanstvo poroča, da je vest, da se nahaja Trockij v Berlinu in da je bil operiran na vratu, neresnična. Trockij sploh ni bil v Berlinu.

Vseazijski kongres

London, 2. avgusta. (brž.) «Times» pišejo o vseazijskem kongresu, ki je bil otvorjen včeraj v Tokiu, da so japonski delegati v svojih govorih zahtevali, naj se sezidajo velike dvorane v vseh glavnih mestih azijskih držav, namenjene za vseazijske konference. Ustanove naj se tudi banke, ki naj bi olajšale dovoljevanje medsebojnih kreditov Azijatom, kakor tudi velika družba, ki naj pospešuje trgovino v Aziji.

Novo oporišče za angleško brodovje

London, 2. avgusta. (brž.) Vlada je nakupila novo zemljišča ob obali pri Singapuru in dele dveh otokov, ki ležita ob vzhodnem vohu preliva Jorskega. Na tem ozemlju namerava angleška vlada zgraditi oporišča za brodovje in za letala.

Nemška poslaništva v Hedžasu

London, 2. avgusta. (brž.) Kakor poroča «Daily Telegraph», je izrazil hedžaski kralj Ibn Saud željo, da bi se začela pogajanja v svrhu ustanovitve nemškega poslaništva v Hedžasu ni Nedžu.

Usoda misijonarjev na Kitajskem

Peking, 2. avgusta. s. Radi usode 14 inozemskih misijonarjev v obleganem mestu Tatungfu so oblastva zelo v skrbeh. Zadržne vesti zatrjujejo, da jih uporniki obdržijo kot talce. Dne 18. julija je pobegnila žena nekega angleškega misijonarja s štirimi otroci na ta način, da so jih zašili v vreče, spustili po lestvi preko zidu ter jih od tam spravili na varno.

Velika letalska nesreča

Parma, 2. avgusta. o. Včeraj popoldne se je pripetila v bližini Borgo Taro velika letalska nezgoda. Neko civilno pomorsko letalo je hotelo pristati na reki Taro. Pri tem se je zadelo ob električne žice, ki so napeljavale preko reke. Radi sunka se je letalo prevrnilo ter zgorelo. Trije letalci so pri tem izgubili življenje, tri osebe pa so bile smrtonovarno ranjene.

Atentat na smodnišnico

Varšava, 2. avgusta. s. Kakor poroča «Robotnik» iz Modlina, so neznaní storilci poskusili atentat na tamkajšnjo smodnišnico. Napadalci so ustrelili stražnika, drugi stražnik pa je streljal nanje. Atentatorjem se je posrečilo v noči uiti.

Papež in evangeličani

Rim, 2. avgusta. (brž.) Protestantje ne bodo več pripuščeni k avdienci k papežu, ker se je že večkrat pripetilo, da nekateri niso hoteli poklekiniti pred njim.

Prijave gostilničarjev za trošarine prosto žganje

(Do 15. avgusta t. l.)

Gostilničarji in volče vsi prodajalci alkoholnih pijač, t. j. vina, piva, žganja, špirita, likerjev itd., morajo praviloma plačati trošarino na vse žganje, ki ga skuhajo doma, bodisi iz doma pridelanih, bodisi iz kupljenih sirovin, pa naj bo to žganje namenjeno za prodajo ali pa za domačo potrebo. To je načelo, vendar velja za one, ki imajo sirovine za kuhanje žganja, pridelane na lastnem zemljišču, izjema v toliko, da se jim pusti za domačo potrebo izvestna količina prosta plačanja trošarine, ako oni svojo zahtevo pravočasno prijavijo. Navadno se gostilničarji te pravice malo poslužijo, ker pozabijo na rok, a zamuditve jim nihče ne more spregledati. Zato opozarjamo naše čitateļe, ki se bavijo s tobenjam ali prodajo vina, piva, žganja itd., naj ne pozabijo na pravočasno prijavo.

Rok za prijavo poteče s 15. avgustom. Kdor do tega dne ne vloži prijave, izgubi pravico na trošarine prosto žganje za dotično leto (proizvodno dobo).

Prijava se vloži pri pristojnem županstvu; če to nima potrebnih tiskovin, pa pri oddelku finančne kontrole.

Ako se je prijava vložila pri županstvu, jo mora to poslati najkasneje do 20. avgusta oddelku finančne kontrole, ki preizkuša prijavo in nato prijavitelju izroči kupon prijave, da ga ta priloži posebnemu registru o žganju za domačo potrebo.

V kuponu je točno navedeno, koliko litrov ali stopinj alkohola se oprošča od trošarine. Količino je to litrov žganja, si mora izračunati vsak gostilničar sam. Čim slabše je žganje, toliko več ga sme biti.

Za eno proizvodno dobo, to je za čas od 1. septembra enega do 31. avgusta nastopnega leta se dovolijo po številu rodbinskih članov nastopne količine čistega alkohola: za 1 do 5 rodbinskih članov 25 hektoliterskih stopinj, za 6 do 10 rodbinskih članov 50 hektoliterskih stopinj, za rodbino, ki šteje preko 10 članov, 75 hektoliterskih stopinj. Več kakor 75 hektoliterskih stopinj se ne dovoli nikomur.

Ker je količina žganja, ki se sme skuhati trošarine prosta, navedena v litrih čistega alkohola (hektoliterskih stopinjah), si mora vsak sam izračunati, koliko je to litrov žganja. To se izvrši na ta način, da se pomnoži dovoljeno število hektoliterskih stopinj s 100 in nato deli z jakostjo izdelanega žganja.

Ako ima žganje, recimo, 40 stopinj, sme oni, ki nima več nego 5 rodbinskih članov, skuhati (25 x 100 : 40 =) 62 in pol litra žganja, toda če je žganje 45stopinjsko, sme skuhati samo (25 x 100 : 45 =) 56 litrov.

Za rodbinske člane se štejejo samo gospodar, njegova žena, mati, oče, tašča itd. ter otroci, ki so stari na dan prijave preko 18 let. To velja tudi za hlapce in dekle. Delavci se ne štejejo med rodbinske člane.

Kuhanje žganja ni treba prijaviti finančni kontroli, pač pa se mora takoj po končani kuhi prijaviti, koliko žganja se je skuhalo, kakor organ finančne kontrole izdelano žganje premeri in gradira ter izračuna, ali se je skuhalo več žganja, nego ga je oproščeno od trošarine. Ako se ga je izdelalo več, mora gostilničar na presežek takoj plačati trošarino. Toda ako gostilničar ne more plačati trošarine takoj, pa ima pripraven prostor za shranjevanje žganja, popolnoma ločen od prostorov, v katerih se hranijo ostale alkoholne pijače, sme postaviti žganje v ta prostor in trošarino bo plačal šele, kadar bo hotel žganje iz tega prostora vzeti. Ako gostilničar nima primernega ločenega prostora in tudi trošarino ne more takoj plačati, se mu žganje začepati, pa ga nato sme hraniti skupno z ostalimi alkoholnimi pijačami. Kadar hoče žganje potrošiti, mora prijaviti in trošarino plačati, nakaer se mu dá zapечатeno žganje na prosto razpolaganje.

Trošarine oproščeno žganje se mora hraniti v prostoru, ki je povsem ločen od drugih prostorov, kjer se hranijo alkoholne pijače, in nikomur se ne sme niti prodati niti darovati. Porabiti se sme samo za potrebe rodbinskih članov in pa za pogostitev znancev ter prijateljev ob prilikah obiskov in domačih svečanosti.

Vse, kar smo tukaj navedli, velja seveda izključno samo za one gostilničarje, ki izdelujejo žganje samo iz doma pridelanih sirovin. Oni gostilničarji, ki kupijo sirovine za kuhanje žganja, ne morajo biti oproščeni trošarine niti za žganje, ki ga namerajajo za domačo porabo.

Gostilničar, ki bi si na temelju napačnih navedb pridobil pravico na nezatrošarinjeno žganje — bodisi, da je prijavil večje število rodbinskih članov, kakor jih ima v resnici, bodisi da je prijavil kupljene snovi za doma pridelane — se kaznuje kot tihotapec; a občinski predstojnik, ki mu pomaga z napačnim potrdilom, kot njegov sokrivec. Vrhu tega se občinski predstojnik kaznuje še sodnijsko zaradi zlorabe uradnega oblastva in sleparstva. Občinski predstojniki morajo zato dobro paziti, kaj in komu podpišejo.

Naši kraji in ljudje

Dr. Razlagova slavnost v Mali Nedelji

Mala Nedelja, 1. avgusta.

Že od jutra so prihajali ljudje v velikem številu od blizu in daleč na malonedeljski hrib. V Radoslavcih pri Ljutomeru je bil tik ob mostu, kjer je nekoč stala Razlagova rojstna hiša, postavljen slavolik. Tu se je vršilo tudi slovesno sprejemanje gostov. Po slavnostni maši je predsednik odbora za postavitev spomenika dr. Razlagu g. inž. Ljupša ob 11. pozdravil številne goste pred spomenikom. Velikega župana mariborskega je na slavnosti zastopal okrajni glavar g. Ivo Poljanec. Po slavnostnem govoru dr. Mohoriča so še govorili g. Ivo Poljanec, dr. Zdošek iz Brežic itd. Popoldne je bil v društvenem domu banket, na katerem je spregovoril v imenu Zveze kulturnih društev g. prof. dr. Makso Kovačič. Sledila je akademija s koncertom in ljudsko zabavo.

Planinski dan v Kranjski gori

Dne 7. t. m. se zbere v Kranjski gori cvet naših turistov, da se pogovori med sabo in si določijo smernice za skupno delovanje na polju alpinizma. Prirejevanje planinskih dnevoev je postalo pri nas moda — moda, ki domača materijalna koristi, a je še večjega pomena v moralnih ozirih. Skupnost resnih ciljev in navdušenost za naravne lepote vežeta športnika s tesnimi vezmi in narodna pripadnost in politično naziranje ne priveda prav nič v poštev. V zadnjem času so v turistik postalni agilni posebno bratje Hrvati, ki bodo v kratkem, kakor vse kaže, dosegli prvenstvo.

Da se vrše planinski dnevi ravno v osrčju planin, je za splošno stvar velikega pomena. Kranjska gora ima tako izrazit planinski značaj, da mu enakega ne najdeš v naši domovini in lahko uspešno tekmuje z drugimi inozemskimi kraji, ki uživajo svetovni sloves. Tekom kratkih let, odkar nas veže vez državnega edinstva, se je čudovito dvignila in jo čaka zaslužena bodočnost. Še ima dosti, dosti romantičnih prostorov, ki jih dozdaj še ni odkril nihče in so bližnjemu in daljnemu svetu popolnoma nepoznani. Naloga domačega planinskega društva je, da preišče in prouči še tiste kraje ter jih s slikami in besedami pokaže svetu. Naložiti samo popolnoma pozabljeno Malo Pišenco, silne Martuljkove Dolomite, Karavanke, da ne govorim še o sto drugih krajih, ki jih skoro še domačin ne pozna, a kje šele tujec! Skrajni čas bi že bil, da letovišče izda monografijo o Kranjski gori, ki naj bi bila popolna v zgodovinskem, etnografskem in topografskem oziru. Čuva pa naj še suhoparnega naštevajanja gor in tur. Dela pa naj še loti človek, ki mu je znano ljudsko življenje in običaji ter pozna do mluceloznosti ves teren.

Neugodno za prospevanje turizma je pa žalostno dejstvo, da ves kranjskogorski okraj razpolaga samo z eno planinsko kočjo. Stoji na Vršču in jo je postavilo že več kot pred tridesetimi leti nemško planinsko društvo Stavba je bila zamišljena le za tedanji turisticovski promet, ki pa je bil jako skromen. Izdatno ji je še povrhu konkurirala pozneje zgrajena slovenska kočja, ki jo pa imajo zdaj zasedeno Lahi, in se ni mogla nikoli prav razviti. Za sedanje razmere je dosti, dosti pretresna. Legu ima najkrajše in najpraktičnejšo — stoji ravno na izhodišču štirih najlepših tur: Mojstrovka, Prisaneč, Jalovec in Razor. Sicer se nahaja v tem okolju še ena kočja — Koča na Gozdu (zakaj nosi to prazno, nerodno in brezpomembno ime, resnično ne vem); a ta kočja je za turiste preveč od rok in služi samo izletnikom, bivajočim na letovešču v dolini. Interes turistik odločno zahteva, da se Erjavčeva kočja čimprej razširi in prilagodi modernim razmeram.

Turisti bodo v nedeljo prehodili vse pomembnejše točke in bodo videli vrline in napake. Prepričan sem, da svojih opazovanj ne bodo shranili zase, ampak bodo odkritosrčno izrekli svojo kritiko, ki bo samo velike važnosti za napredek našega turizma. Domačini bodo bogatejši na novih iniciativah; dobili bodo nove direktive in omahljivo ter nesmotreno delovanje naše

podružnice bodo osvežile nove, realne ideje, ki bodo navdušile vse člane za resnično, plodonosno delo. Iz tega razloga moramo biti skrajno veseli in pozdraviti moramo, naše turiste, posebno brate Hrvate, z največjo hvaležnostjo, da so si izbrali za svoj sestanek ravno Kranjsko goro. Koliko važnosti je ta navidez malenkosten sestanek, bodo pokazali že bližnji dnevi. Kranjska gora ga bo debelo podčrtala v svojih dozdaj šibkih, skoro praznih analih. Ideja planinskih dnevoev pa ne sme zamreti. Razširiti se mora preko naših mej in prodreti mora tudi v inozemstvo. Zakaj planinska ideja ni ozkosrčna. Planine so

produkt narave in kraljestvo samo zase; človek s svojimi revnimi, brezpomembnimi mislimi, s svojim egoizmom in blodnjami je tako malenkosten v tem kraljestvu, da je daleč pod siromašno mraviljo, ki piza sigurnejše in lepše po Prisanekovi steni. Prepričan sem, da se bo ideja planinskih dnevoev bliskoma širila in bo v doglednem času sklicala turiste vseh narodnosti, da realizirajo njena stremljenja povsod in vsekdar. In mogoče bo za tak internacionalni sestanek izbrana ravno Kranjska gora; mogoče, rečem, a vsi znaki kažejo, da se to zgodi. Jos. Vandot.

Vratar osiješke reprezentance odbije Omanovo bombo v korner

Dr. Ferdo Oštrc

Zadnje dni je izdihnil v nekem zagrebškem sanatoriju križevski odvjetnik dr. Ferdo Oštrc, nezlomljivi borec mlade napredne, z jugoslovensko idejo prožete generacije, diven v svojih žrtvah in brez primere v svoji skromnosti.

Pokojnik je bil celo svoje življenje vzor gorečega domoljuba. L. 1914. ga je doletela težka naloga, katere ni nikdar pričakoval. Moral je spremljati v činu rezervnega nadporočnika dalmatinske politične osumljenca iz Zagreba v Budimpešto. To je bil za Oštrca velikanski napor, ki ga je naravnost porazil. Vojaška oblast, ki ga je poslala na pot, mu je naložila, da mora postopati z ujetniki grobo in brezobzirno, on pa je bil z njimi dober in jim dal vse, kar je bilo v njegovi moči. Na budimpeštanski postaji je sprejela ujetnike desetisočglava množica razjarjenih Madžarov, ki so se hoteli vreči na vlak s političnimi osumljenci ter kratkoma ločiti ujetnike. Oštrc se je kot lev zavzel zanje in je ukazal, da se mora vlak nemudoma vrniti. To se je tudi zgodilo, toda nadporočnik Oštrc je bil radi tega čina kmalu zamenjan in poveljstvo nad političnimi osumljenci je prevzel neki Madžar, ki je z madžarsko vojaško posadko prevažal državni nevarne Dalmatince ter jim ni štiri dni dal niti jesti, niti piti. Med političnimi osumljenci so bili tudi znani politiki, dr. Smodlaka, dr. Tresić-Pavičić, dr. Benkovič, dr. Tartaglia itd.

Smrt dr. Oštrca zapušča za seboj globoko brazdo. Poimovanje nacijo-

nalne morale je bilo pri njem izredno in tudi patriotizma ni nosil pokojnik samo na jeziku, marveč ga je izvrševal dejanski. Zato žaluje za njim vsak zaveden Jugosloven, najbolj za Jugoslovenska matica, kateri je pokojnik ostavljal velik del svojega premoženja.

Ferijalna kolonija na Krku

Krk, 30. julija. Slovensko žensko društvo v Mariboru si je nadelo hvalevredno nalogo, da omogoči za letošnje počitnice slabotnim deklicam iz Maribora bivanje ob morju vsaj za par tednov. Izbralo si je v to svrhu starodavno mesto Krk na otoku Krku in nastanilo tamkaj ferijalno kolonijo za dobo treh tednov. Kolonija šteje 38 deklic iz vseh mariborskih šol, tako osnovnih kakor meščanskih in srednjih. Deklice imajo jako udobna stanovanja v benediktinskem samostanu, hrano pa po zmerni ceni v dijaški menzi.

Vse deklice so izredno zadovoljne, vesele in srečne. Demotožja skoro ni opaziti. Ves božji dan bivajo ob obali in se solnijo ter kopelje. Vse so pošteno ožgane; saj pa imamo tudi same najlepše dneve. A čas na morju mine hitro in treba bo misliti na vrnitev. Prepričani smo, da se deklice vrnejo k svojim nestrpno pričakujočim staršem duševno in telesno okrepane. Upamo pa tudi, da bo slovensko žensko društvo mariborsko tudi v naprej posvetilo svojo skrb temu res človekoljubnemu namenu, za kar mu je zagotovljena iskrena zahvala te dobrote deležnih otrok in njihovih starišev.

Katastrofalna ploha nad Splitom

Nad Splitom in okolice je divjala v nedeljo strahovita nevihta in se je dvakrat utrgal tudi oblak, vmes pa je padala toča. Okoli polne se je zbrl na mestom in okolice nenadoma gosti in črni oblaki, nakar je pričelo grozno grmenje in bliskanje. Po kratkem divjem pišu se je vsula strašna ploha. Dvakrat se je utrgal nad mestom oblak s tako silo, da so bili vsi vinogradi in posevki v vsej splitski okolici, v Kaštelu in Braču popolnoma uničeni. V Splitu samem so po ulicah tekle cele reke in so bile številne trgovine poplavljene in znatno poškodovane.

Na več krajih je tudi tresčilo. V severnem delu splitske luke se je kopalo mnogo otrok in mladine. Ko jih je zalotila nevihta, so se zatekli v neko barako. Kmalu nato je v barako tresčilo. Trile otroci so bili pri tej priliki ubiti, eden pa težko ranjen. Med strašno nevihto je bil v Splitu ustavljen vsak promet. Iz cele okolice prihajajo poročila, da je letošnja letina popolnoma uničena.

Jakob Osterman,

dijak VI. gimnazijskega razreda, ki je dne 21. julija v Tomačevem pri kopanju v Savji utonil in njegovega trupla še dosedaj niso našli.

Kulturni pregled

Za urednika novosadskega gledališča v sezoni 1926/27 je bil izvoljen na posebni seji dne 19. t. m. g. Aleksander Aca Rašković, režiser.

Pisateljica Karin Michaelis, ena najmarkantnejših prikazni v sodobnem ženskem pisateljskem svetu, je pravkar dovršila drugi del svojega avtobiografskega romana, ki izide z naslovom »Mala lažnica«.

Rokopis Bürgerjeve »Lenore« najden in odkupljen. Rokopis slovite Bürgerjeve balade »Lenora«, katero je prestavil že Preseren v sloveščino, se je sedaj našel v nekem dunajskem antikvarijatu. S pomočjo nekoga praškega podjetja se je posrečilo odkupiti rokopis za pet tisoč zlatih mark in ga poslati v Göttingen, kjer ga bodo vrstili med dragocene spominke na nemške velike može.

Dnevnik Leva Tolstega. Pariška »Edition de Trianon« je izdala dnevniške pisatelj Leva Tolstega, obsegajoče leta 1853 do 1865. Dnevnik so seveda natisnjeni v francosčini ter vsebujejo opazke Hirjakova, Melgunova in Polnerja. Ilustracije za to izdajo je izvršil ruski lesorezec Lebedev.

Thomas Mann in Gustav Meyrink monakovski biblioteki. Nemški pisatelj Thomas Mann je poklonil monakovski mestni biblioteki rokopis svojega dela »Fiorenza«.

Gustav Meyrink pa je istočasno daroval manuskrpt svojega romana »Beli dominikanec«.

Dostojevskij v španščini. Madridsko založništvo »Athenea« je sklenilo izdati popolnega Dostojevskega v španskem prevodu. Kot prvi obrok je izšel roman »Idiot« v treh zvezkih.

Björnsonov muzej nameravajo odkriti v Oslu na Norveškem. V ta namen se je ustanovil poseben odbor, ki bo prevzel iz rok že nad 90letne Björnsonove vdove vse rokopise, ostalino ter predmete, ki so nekaj pomenili v življenju tega norveškega pisatelja, dramatika in borca za človečanske pravice.

Bilanca prošle sezone moskovskih gledališč. Sovjetski prosvetni komisar Lunarski objavila bilanco prošle gledališke sezone v Moskvi in ugotavlja, da je imela v letu 1925/26 največji uspeh Glebonova drama »Sagmuk«, ki predočuje neki konflikt na podlagi razredne teorije v starem Babilonu.

Letošnje salcburške svečanosti se začno dne 7. avgusta s cerkvenim koncertom v salcburški katedrali. Program koncerta: G. Muffat: Passacaglia za orgle; Stefano Bernardi: Justitia Dominil, moteta za osmeroglasni dvojni zbor a capella; Pedro Bounoimico: Exsurge, Domine, moteta za peteroglasni zbor a capella; H. de

Bibern: Sonata za trobeco, dve violini, bas in orgle; A. Caldera: Lauda, anima mea, moteta za sol, zbor, orkester in orgle; M. Haydn: Tenebrae facte sunt, moteta za četverglasni zbor a capella; Mozart: Slavnostna maša ob kronanju za sol, zbor in orgle.

Wagnerjev muzej v Bayreuthu. V Bayreuthu, kjer se nahaja gledališče za Wagnerjeve svečanosti, se je pred kratkim osnoval muzej Richarda Wagnerja. Muzej hrani mnogo skadateljnih rokopisov in pisem, več partitur in slik ter vse dosedanje izjave del glasbenega reformatorja.

Moskovski čudak, roman pisatelja Bjelega. Moskovsko založništvo »Krug« je pravkar izdalo prvi del romana »Moskovski čudak«, katerega je napisal znani ruski literat A. Bjelij.

Moissi v Ameriki. Letošnjo zimo pojke igralec Aleksander Moissi na daljšo turnejo v Ameriko. Nastopal bo v Zedinjenih državah in bo igral v nemškem jeziku.

Slab konsum nemške knjige v inozemstvu. Berlinski listi tožijo, da ima nemška knjiga v inozemstvu čedalje manj odjemalcev. Sovinisti pravijo, da izvira to iz bojkota nemške knjige, proti kateri se je storil nekakšen blok. Vendar to ni pravilno. Pravi vzrok nazadovanja odjemalcev so visoke cene, katerih ne zmoroje več konsumenti. Nemskim knjigam pa delajo najhujšo konkurenco francoske publikacije, ki so vsled padca franka zelo poceni in si jih radi tega nabavljajo skoro vsi tisti, ki so prej črpali svoje znanje iz nemških virov.

Danes trajajo predstave po 3 ure in sicer ob 4., 7. in pol 10. Največji pustolovni film sveta! Grandiozno filmsko delo! Orjaški pustolovni roman!

PUSTOLOVKA

v 2 velikih delih, naenkrat 12 dejanj

v glavnih vlogah Bruno Kastner, Ellen Richter, Anton Pointner, H. Brausewetter Originalni posnetki iz Pariza, Geneve, Egipta, Adena, Ceytona, Indije, Malajskih otokov, Bunda otokov, Kine, San Franciska, New-Yorka, Azorov i. t. d. — r'd tel. Zanimivo! Zabavno! Interesantno! Kolosinalo!

KINO LJUBLJANSKI DVOR. — Najmodernejši kino v Sloveniji.

Kongres cestnih železničarjev v Ljubljani

Ljubljana, 2. avgusta. V nedeljo dopoldne se je v posvetovalnici mestnega magistrata ob lepi udeležbi nadaljeval kongres cestnih električnih železničarjev. Zborovanju, katero je vodil predsednik organizacije ljubljanskih cestnih železničarjev gospod Furar, sta prisostvovala tudi predsednik graške organizacije Lausch in avstrijski delegat Schallay, zastopnik zagrebške organizacije Josip Bačić, ravnatelj mestnih uradov dr. Zarnik in zastopnika Udruženja narodnih železničarjev g. Juh in Zupan. Po pozdravnem nagovoru predsednika je tajnik g. Bitenc naglašal nujno potrebo čim krepkeše organizacije, kajti le na ta način bodo mogli člani izvojevati svoje pravice. Gospod Lausch iz Gradca je izročil pozdrave 16.000 cestnih železničarjev iz Avstrije, g. Bačić iz Zagreba pa izrazil simpatije zagrebških uslužbenecv tramvaja za ljubljanske tovariše. Magistratni direktor dr. Zarnik je opozarjal, da se med mestno občino in tramvajsko družbo že vrše pogajanja glede prevzema železnice s strani mestne občine.

Na kongresu je bila sprejeta sledeča resolucija:

1. Mestna občina ljubljanska se naproša, da izvede čimprej odkup cestne železnice pod pogoj, ki so določeni v zadevni pogodbi med občino in delniško družbo »Siemens Halske«. 2. Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in Delavska zbornica se povabita, da prevzameta inicijativo za sklicanje shodov, na katerih naj se ljubljanska javnost zainteresira glede odkupa cestne železnice. 3. Dnevno časopisje se naproša, da podpira akcijo. Odkup cestne železnice po mestni občini je tudi važen, ker je v zvezi z razširjenem in napredkom cestne železnice v Ljubljani. 4. Družba cestne železnice se poziva, da izdela v najkrajšem času sporazumno z zaupniki delavcev moderno in socialnim zahtevam odgovarjajočo pragmatiko.

Kongres cestnih železničarjev je bil zaključen z veliko veselico, ki se je vršila na vrtu in v prostorih hotela Miklič.

Vsled ogromne dolžine vefilima

„Pustolovka“ (dva dela naenkrat 12 dejanj) predstave danes po

3 ure

in sicer ob 4., 7. in pol 10. uri KINO „DVOR“.

Zanimiva stanovanjska afera

Stanovanjska afera, ki se je razvila med stanovanjskim sodiščem I. stopnje v Ljubljani in Kranjsko hranilnico, oziroma njehtim nameščencem Hermanom Halbensteinerjem, ki se je v petek vselil v hišo Kranjske hranilnice v Gradišču št. 8, čeprav je bilo dodeljeno dotično stanovanje podpolkovniku Stevu Radoviču, postaja vedno bolj zanimiva. Stanovanjsko sodišče je namreč včeraj obsodilo Kranjsko hranilnico kot hišno lastnico in gos. Halbensteinerja radi neupravitvene vselitve vsakega na 5000 Din denarne globe.

Glede na popravek z dne 1. avgusta, ki nam ga je poslala Kranjska hranilnica, nam je poslalo stanovanjsko sodišče v Ljubljani sledečo pojasnilo s prošnjo za objavo:

Stanovanjsko sodišče je v svoji seji dne 28. julija dodelilo po zobozdravniku gr. Schweigerju izpraznjeno stanovanje v hiši Kranjske hranilnice, Gradišče 8 B podpolkovniku pri dravski diviziji Stevu Radoviču iz sledečih razlogov:

Stanovanjsko sodišče I. stopnje je z odlokom z dne 23. aprila 1926, št. s. št. 1205/26 dodelilo sporno stanovanje poštnemu uradniku Cirilu Lileku, kateremu je bilo pa njegovo stanovanje odpovedano po stanovanjskem sodišču v Kamniku v prid hišnemu lastniku in spada torej med osebe iz člena 20 a) stan. zakona.

Proti tej dodelitvi se je pritožila hišna lastnica Kranjska hranilnica, zastopana po odvetniku dr. Ravniharju v Ljubljani, in je izvajala v svoji pritožbi, da bi se moralo to stanovanje dodeliti njenemu uradniku Hermanu Halbensteinerju. Ni se pa pritožil proti dodelitvi Herm. Halbensteiner sam, ki je bil tudi med prosilci za to stanovanje.

Višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu je s sodbjo 3. julija 1926, br. 2705/26 razsodilo, da se povodom pritožbe Kranjske hranilnice v Ljubljani odklop z dne 23. aprila 1926, št. s. št. 1205/26 razveljavi z vsem postopanjem vred ter dodeljevanje kakor preuranjeno začasno ustavlja, ker sporno stanovanje še ni izpraznjeno ter se ima z njim razpolagati šele ko bo izpraznjeno.

Ta odločba je prišla stanovanjskemu sodišču dne 14. julija 1926.

Istega dne pa je prišla tudi sledeča odločba z dne 7. julija 1926:

Pritožbi Kranjske hranilnice v Ljubljani se ugodi in se tamošnji odklop od 23. aprila 1926, št. s. št. 1205/26 tako izpremeni, da se sporno stanovanje dodeljuje Hermanu Halbensteinerju, ki mu je glasom tamošnjega odklopa od 1. aprila 1926, št. s. št. 806/26 odpovedano stanovanje, po čl. 10 a) stan. zakona, ki je zaščiten oseba in ga tudi predlaga hišna lastnica, pri kateri je uslužben. Ta odločba se je izdala po vlogi dr. Ravniharja za Kranjsko hranilnico z dne 5. ju-

lija 1926, v kateri se je naznanilo, da je sporno stanovanje že izpraznjeno, ker se je dosedanj najemnik dr. Schweiger že izselil dne 1. julija 1926.

Stanovanjsko sodišče je v nejavni seji dne 14. julija 1926 sklenilo, da se vzame razsodba višjega stanovanjskega sodišča z dne 3. julija 1926 na znanje, da se o nji obvestijo stranke in se razpiše nov narok za dodelitev. Sodbe z dne 7. julija 1926 stanovanjsko sodišče ni upoštevalo, stoji na stališču, da je spričo dveh odločb iste instance različnega datuma smatrati za veljavno samo prvo, ker ne more nobeno sodišče že sklenjeno in izrečeno in prvi stopnji dostavljeno sodbo preključiti ali spremeniti z drugo sodbo. V smislu določbe z dne 3. julija 1926 ima stanovanjsko sodišče razpolagati s spornim stanovanjem, čim se izprazni. Ker je ta pogoj že nastopil, ni bilo nobene ovire, da se dodelitveni narok vnovič razpiše.

Zastopnik hišne lastnice je predlagal vnovič, da se dodeli stanovanje Hermanu Halbensteinerju.

Sodišče tega predloga ni moglo upoštevati, ker Halbensteiner sploh ne spada med osebe, navedene v členu 12. stanov. zakona in ga torej ni smatrati za zaščitenega. On je namreč po lastnem priznanju skupno z dvema sestrama solastnik hiše na Sv. Petra cesti, ceneje na 120.000 dinarjev. V tej hiši stanuje sedem najemnikov, lahko dobi torej stanovanje v lastni hiši. Poleg tega so po lastnem priznanju prešli vsi trije 1. 1920. od svojega očeta po prodaji neke druge hiše na Sv. Petra cesti vsak po 100.000 kron. Po lastnih navedbah prejema kot uradnik Kranjske hranilnice mesečno 2496,50 Din. Po uradnih poizvedbah pa prejema njegov sin kot uradnik mesečno 1100 Din in njegova hiša Helena kot uradnica 1200 Din mesečno. Ker torej znašajo skupni dohodki vseh treh v skupnem gospodinjstvu navedenih družinskih članov 4796,50 Din, se Halbensteinerja z ozirom na to dejstvo ne more smatrati za zaščitenega v smislu člena 12., točke 7. zakona o stanovanjih, in sicer z ozirom na določbo člena 13. stanovanjskega zakona. Ali ne glede na to, ne spada med zaščitenе osebe za spričo dejstva, da je hišni posestnik. Za vprašanje njegove zaščite je povsem remoredno dejstvo, da mu je bilo s tudnim odlokom z dne 1. aprila 1926, št. s. št. 806/26 odpovedano stanovanje po členu 10. a) stan. zakona. Da je on hišni lastnik, tedaj sploh ni bilo znano. Nihče ni te okolnosti trdil in tudi uradne poizvedbe navajajo samo njegovo plačo. Stanovanjsko sodišče ni imelo zategadelj nobenega poverja izreči se za nepristojno, oziroma ne izreči odpovedi za veljavno, čim je Halbensteiner priznal potrebo hišne lastnice po lastnem stanovanju in ni ugovarjal, da bi bil kdo od ostalih najemnikov ekonomsko močnejši.

Res je torej, da je bilo Halbensteinerju odpovedano stanovanje po členu 10 a) stan. zakona, ali to dejstvo samoočebni ni še noben pogoj za dodelitev stanovanja. Čl. 10. a) stan. zakona določa, da se dodeljuje izpraznjena stanovanja osebam, navedenim v členu 12., ki se selijo po členu 10. a, b, c. Za dodelitev ne zadostuje torej samo odpoved po členu 10. a), ampak je potrebno, da je dotični prosilec tudi oseba, navedena v členu 12. stanov. zakona. Da ta pogoj pri Halbensteinerju ni podan, je že zgoraj navedeno. Pri sedanjih stanovanjski bedi, ko čaka na dodelitev stanovanja nebroj aktivnih državnih nameščencev, ki so že več let brez stanovanja in jim sodišče pri najboljši volji ne more ustreči, ko čakajo na dodelitev premešeni častniki naše vojske in v mehigijenskih stanovanjih bivajoči kulturni delavci (pisatelj Juš Kozak in Ivan Albreht, komponist Škerjanc, slikar Hinko Smrekar, nadrežiser Narodnega gledališča prof. Šest) in drugi prosilci, ki so si stekli zasluge za naše osvobodjenje in se tudi zdaj poirtvovalno udeležujejo v naših nacionalnih društvih, ko si je postavilo na trati pred poslopiem, v katerem uraduje stanovanjsko sodišče, bedne šotore iz starih dek in čunj 8 deložiranih družin, bi bila prava ironija in bi moral izzvati opravičeno kritiko in odpor vsej državnii in socialno čušeči javnosti, ako bi se dodelilo sporno stanovanje Hermanu Halbensteinerju, hišnemu posestniku in zasebnemu uradniku, ki razpolaga z mesečnimi dohodki 4796 Din. Hišna lastnica opira svojo zahtevo tudi na trditve, da je zgradba, v kateri se nahaja stanovanje, namenjena za nastanitev njenih nameščencev. Predvsem je prevaridati, da to dejstvo ni dognano, pa tudi če bi bilo, Kranjska hranilnica, kakor vsi drugi zavodi in podjetja, ki so zgradili hiše za stanovanja svojih nameščencev, jih niso zgradili za tiste nameščence, ki so hišni posestniki, ampak samo za one, ki jim nedostaje te lastnosti.

Sporno stanovanje se je dodelilo prosilcu inž. podpolkovniku Stevanu Radoviču. Imenovan je bil z ukazom Adj. broj 65/7 z dne 28. februarja 1926 premeščen iz Beograda v Ljubljano in imenovan obenem za vršilca dolžnosti načelnika inženjerskega oddelka pri komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Podpolkovnik Radovič je medtem tudi že nastopil svoje novo službeno mesto v Ljubljani. Navedeni prosilec je zaščiten v smislu člena 12. stan. zakona ter se mu je dodelilo stanovanje na podlagi člena 20. b) cit. zakona. Pri dodelitvi spornega stanovanja se je stanovanjsko sodišče predvsem oziralo tudi na odklop ministrstva za socialno politiko z dne 3. februarja 1926, po. broj 20/26, ki opozarja vsa stanovanjska sodišča, da izpraznjena stanovanja oddelejujejo v prvi vrsti premeščenim aktivnim častnikom in uradnikom, kateri so brez stanovanja in da jim grede v tem oziru kolikor mogoče na roko.

Z ozirom na citirano naredbo ministrstva za socialno politiko je stanovanjsko sodišče tudi upoštevalo prosilca, podpolkovnika Stevana Radoviča, ki je poročen, pred vsemi ostalimi prosilci, ki so prosili za sporno stanovanje.

Pri dodelitvi tega stanovanja se sodišče ni oziralo več na prosilca Cirila Lileka, kateremu je bilo prvotno dodeljeno to stanovanje, ker je navedenemu bilo medtem že dodeljeno z razsodbo z dne 22. julija 1926 pod št. s. št. 2342/26 drugo stanovanje, in sicer v Kamniški ulici št. 20.

Domače vesti

* Zdravje dr. Žerjave. Na mnogoštevilna vprašanja odgovarjamo, da je zdravstveno stanje posl. dr. Žerjave prav zadovoljivo in je upati, da se bo že v jeseni mogel z novo energijo posvetiti političnim poslom. Zaenkrat pa se dr. Žerjav po zdravniškovi zapovedi še ne sme udeleževati nobenih sestankov (vest, da je bil v četrtek v Celju le izmišljena) in prijatelji so naprosili, da ga ne obiskujejo, ker mu je potreben mir.

* Minister Gjuričič težko zbolel. Minister pravde, Marko Gjuričič, ki biva v Karlovih Varih, je težko obolel. Vnela so se mu jetra in je bil poklican k njemu zdravniški konsilij.

* Princezinja Jelena za poplavljenec. Princezinja Jelena je poslala narodnemu odboru v korist oškodovancem po povodnih prispevek v znesku 20.000 Din.

* Odlikovanje albanskega poslanika. Kralj je podpisal ukaz, s katerim je odlikoval albanski poslanik na našem dvoru Cena bez z redom Sv. Save I. stopnje.

* Slava kraljeve garde. Pešpolk kraljeve garde je proslavil v nedeljo svečano svojo slavo. Slavnosti so prisostvovali oficirji beograjske garnizije in češkoslovaški gostje vojni minister Trifunović in francoski general Jamet. Kralj je čestital polku k slavi s posebno brzojavko, v kateri izraža svoje trdno prepričanje, da ostane polk tudi v naprej prvi med hrabriimi pešpolki. Po svečanosti je polk defiliral pred vojnim ministrom francoskim generalom Jametom in češkoslovaškimi oficirji.

* Nemški poslanik Olshausen na Bledu. Nemški poslanik na našem dvoru dr. Olshausen je odpotoval na Bled, kjer ostane teden dni, nakar posesti še Plitvička jezera.

* Iz uradnega lista. »Uradni list« Ljubljane in mariborske oblasti objavlja v 69. številki pravilnik o posebnih dokladah civilnim državnim uslužbenecem na plačo, v denarju ali v naravi skladno s predpisom člena 40. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih, nadalje odločbo, s katero se znižuje osebna draginska doklada ter razglas o sestavi komisij za izpraševanje prosilcev za koncesijo stavbnih, zidarskih, kamnoseških, tesarskih in vodnjarskih moštvo.

* Italijanski študenti v fašistovskem kroju v Splitu. V nedeljo se je pripeljala v Split skupina italijanskih dijakov trgovske fakultete v Trstu. Naše oblasti so jim šle v vsakem oziru na roko in jim razkazale vse znamenitosti mesta. Veliko nezadovoljstvo med občinstvom pa je vzbudilo, da so prišli dijaki v Split v fašistovskih črnih srajcah in fašistovskim znakom. Občinstvo je protestiralo z zvižganjem, nakar so dijake, da se izognejo novim incidentom, odpeljali po stranskih ulicah nazaj v luko.

* Izpremembe v državni službi. Za veterinarja pri okrajnem glavarstvu v Kranju je imenovan Franjo Cek, doslej veterinar pri okrajnem glavarstvu v Kastvu, trajno pa sta upokojena veterinarja Anton Korosec pri okr. glavar. v Kranju in Franjo Martelanc pri okrajnem glavarstvu v Kočevju. Pošta uradnica Terezija Kenda je iz Žirov premeščena k poštному uradu v Gorenji vasi.

* Mednarodni kongres botanikov. Kongcem tekočega meseca se bo vršil v Itaki v Zedinjenih državah Amerike četrti mednarodni kongres botanikov prvi v povojni dobi. Kot zastopnik prosvetnih in znanstvenih krogov Jugoslavije je odpotoval v Ameriko dr. Vale Vovk, profesor zagrebške univerze, ki bo predaval »O izvoru termalne flore«.

* Podpora naši trgovski mornarici. Za pospeševanje trgovske mornarice je v letnem proračunu določena vsota 35.000.000 dinarjev, ki se razdeli našim domačim parobrodarskim društvom v prospeh pomorskega broderskega prometa ter gradnje novih ladij.

* Češkoslovaški oficirji v Nišu. Češkoslovaški oficirji so prispeli v nedeljo zvečer s posebnim vlakom v Niš, kjer so bili iskreno sprejeti. Goste je sprejel komendant pete armijske oblasti z oficirskim zborom, častna četa 16. pp., vojaška godba in sokolsko društvo. V železniški restavraciji je bil prirejen gostom banket, nakar so odpotovali v Kumanovo, da si ogledajo tamkajšnje bojišče.

* Zdravniška vest. Minister za narodno zdravje je imenoval dr. Romana Lesniško za zdravnika-volonterja splošne bolnice v Mariboru.

* Razpisana službena mesta. Pri državnem vzgajališču v Ljubljani je razpisano službeno mesto za učitelja. Za to mesto so potrebni pogoji za uradniško službo; z njim so združeni prejemki uradnika II. kategorije. Prosilci morajo imeti že 5 do 10 službenih let. — Pri okrajnem sodišču v Litiji se odda mesto pisarniškega uradnika v II. ali III. kategoriji, pri okrajnem sodišču v Logatcu in v Litiji pa mesti sodnih slug.

* Notarska zbornica v Ljubljani razpisuje notarsko mesto v Kozjem ali drugo notarsko mesto, ki bi se morebiti izpraznilo po premostitvi.

* Z ljubljanske univerze. Rektorat ljubljanske univerze razpisuje na tehnični fakulteti asistentno mesto v inštitutu za rudarstvo ter asistentno mesto v elektrinični-

nem zavodu, obe mesti s prejemki L. kategorije državnih uradnikov.

* Subvencije za obrtne šole v Sloveniji. Ministrstvo za trgovino in industrijo je določilo kredit v znesku 25.000 dinarjev za obrtne šole v Sloveniji, ki prirejajo razstave ročnih del svojih učencev.

* 40 letnico maturo na ljubljanskem učiteljsku praznujejo jutri, dne 4. avgusta v Ljubljani sledeči gg. Tomo Bitenc, Ulrik Konjar, Franjo Kozjak, Radoslav Knaflič, Kerel Piki, Ivan Pisi, Franjo Punčuh in Fr. Rus.

* Višja ped. šola v Zagrebu. Po odredbi ministra prosvete se otvori v letu 1926/27 na višji pedagoški šoli v Zagrebu peti in šesti semester.

* Meščanska šola pri Sv. Lenartu. Zadnja leta se je pričel ta prepotrebni zavod krepko razvijati, tako da bo v prihodnjem šolskem letu otvoren tudi četrti razred. Posebno razveseljuje je da posejajo zavod učenci iz vseh šol okraja in še Apaske kotline. Da olajša učiteljsku bivanje v trgu, je sklenila glavna hranilnica, da zgradi posebne sobe za učitelje in jih še opremi. Ker so tudi sicer življenjske in družabne razmere v trgu jako ugodne, je upati da se bo oglasilo za ta zavod dovoljno število učiteljskega osebja, ki bi imeli veselje za delo med ljudstvom.

* Posledice poplave v okraju Sv. Lenart. Okrajni zastop je po zadnji poplavi hudo prizadet. Voda je odrgala in odnesla kar dva zidana mosta, onega v Bišu, ki je bil še v prav dobrem stanju in most čez Ščavnico. Vsled te nesreče je avtomobil proti Ptujtu sploh prekinitven in se lahko le s težavo pride z vozom po občinski cesti. Čez Ščavnico se vrši promet po zasilnem mostu. Oba mosta se gradita sedaj z betonom in bo trajalo do njih uporabnosti najmanj dva meseca. — Velike skrbi dela okraju tudi most čez Muro. Ta most je gradila svoj čas dežela, sedaj pa mora klubu protestu skrbeti zanj okraj, ker stoji na koncu okrajne ceste. Most je sicer železen, a je nujno potreben prepleškanja in obnovitve mostnic. Okraj je že pričel z delom in upa, da mu bo veliki župan dovolil pobirati v kritje velikih izdatkov primerno mostnino.

RABITE
kaj običajnega blaga?
NE KUPUJTE
ničesar prej, preden
si ne ogledate nove
manufakturne trgovine
A. POTOKAR
LJUBLJANA, Vodnikov trg št. 2

* Novice iz Rogaske Slatine. Zadnja nedelja je bila klub popoldanskemu dežju izredno živahna. Posebno mnogo je bilo izletnikov z avtomobili, ki jih je stala cela procesija pred hotelom »Pošta«. Po koncertu je priredilo slatinsko »Kolo jugoslovenskih sester« znakovni dan in tombolo v korist revnih otrok. Dobitke, krasno izdelana ročna dela, so pripravile slatinske narodne dame same že v zimskih dneh. Publiku je pozhrtvovalnost domačih simpatično pozdravila in pridno kupovala srečke. Domači radičevci so se na svojem skromnem sestanku po nastopu govornikov med seboj sprili, ker se niso mogli zediti pri prodajni medvedove kože. Premestiti bi hoteli vse uredništvo, zdravnika, poštarja, učiteljsvo, ravnatelj, sploh celo Slatino bi radi na novo oblikli, pri kandidatih na izpražnjena mesta pa so si segli v lase, ker je zrasel tek in končno še Miklavža Radiča ni bilo. Bojne načrte so za enkrat položili v arhiv. — Zdravilišče se pogaja za nakup Oficirskega doma, ki je bil do prevrata last avstrijskega Srebrnega križa za bivanje oficirjev, po prevratu pa ga je kupila ljubljanska Zdraviliška družba. Družba zahteva za poslopje, ki ima vsega skupaj 35 sob 800.000 dinarjev, med tem ko ponuja zdraviliška uprava 600.000 Din. Svoječasno je zagrebški »Morgenblatt« brez potrebe izblebetal, da je zdravilišče tekom zadnjih let pripogodariilo s kopalniščem, najemninno poslopji in prodajo vode nad 3.000.000 Din. Zato je zvedela finančna delegacija in zdravilišče je dobilo sedaj nalogo, da ta denar, mesto da ga investira za povzdign in razširjenje zdravilišča, vloži v poštvo hranilnico. Smo prepričani, da zdravilišče tega denarja ne bo moglo več investirati, kar je zelo obžalovano. — Novi davek za poplavljenec je osrečil že tudi Slatino. Poleg dosežanega 20% veselišnega davka morajo prireditelji koncertov plačati naprej še tudi 2 Din za poplavljenec od vsake vstopnice, tako da je treba že pred koncertom v Slatini položiti pri davkarjih okrog 2000 Din davka.

* Izredna skupščina gasilske župe Trboveljske se je vršila v nedeljo 1. avgusta v Rimskih Toplicah ob priliki petletnice, tamkajšnega župnega društva. Zastopana so bila vsa v župi včlanjena društva. Popoldne se je vršila skupščina pod predsedstvom župnega starosta g. Gučka. O skupščini »Jugoslovenske gasilske zveze« je poročal župni tajnik g. Holeček. Kot zastopnik Zveze je prisostvoval skupščini žvezi podstarosta g. Vengust iz Celja. Skupščina in veselica sta bili zelo dobro obiskani.

* Ustanovitev prosvetnega društva Belokrajina. V Podzemlju pri Gradacu se bo vršil v nedeljo dne 8. avgusta ob 3. popoldne ustanovni občni zbor prosvetnega društva

»Belokrajina«. Slavlja se udeležiti tudi zastopnik ZKD v Ljubljani. Društvo prične istočasno tudi s svojim delovanjem ter priredi takoj po ustanovnem občnem zboru predavanje »O čebelarstvu«. Predaval bo gerent ljubljanske občine g. Likozar ter pobjasneval svoja izvajanja z lepim filmom. Na čim lepšo udeležbo vabi pripravljani odbor.

* Beda orožniških upokojencev. Pišejo nam: Splošno je znano, da je v Sloveniji število starih komandirjev orožniških stanic vedno manjše. Kakor skoro vsak mesec, tako je bilo tudi koncem julija več starih osivelih žandarmerijskih narednikov-komandirjev postal v Sloveniji upokojenih. Za lastno je bilo videti, kako so ti zaslužni varnostni organi korakali k svojim četam in tam oddajali svojo opremo in obleko, nato pa se vračali z neprijetnimi čustvi — vrženi v obupni položaj, ki se je že večkrat ožigosal pred širšo javnostjo, na merodajne faktorje pa žal ne vpliva. 20 do 30 let službovalca, zaslužnega orožnika zadene danes z upokojitvijo izmed vseh državnih nameštencev največje zlo. Da se nakáže orožniškemu naredniku v starosti 50—60 let mesečna pokojnina reci in piši 600 Din, je pač težka socialna krivica z ozirom na 30 letno službovanje, ki je človeka telesno in duševno uničilo. Vsi merodajni faktorji kakor šefi političnih oblasti in sodišč poznajo varnostne razmere v Sloveniji ob prevratu. Nepobitno dejstvo je, da so takrat ravno ti starejši, izkušeni orožniki neumorno delovali za vpostavitve reda, miru in zakonitosti. Oni so razorožili tolpe, strli upor vojaških ubežnikov, zaplenili in tako rešili ogromne množine državnega blaga in dolgo z vsjo vmeo in uporabo svojega dolgotnega izkustva vzgollili orožniški naraščaj. Ko pa so tem starejšim opesale moči, so morali drug za drugim v pokoj in žalibog dosedaj še ni bilo, razen dr. Žerjave nobenega zagovornika teh revežev. Našim poslanecem bodo vsi ti nesrečni iz srca hvaležni, če se jim posreči doseči zboljšanje in obenem bodo rešili zadevo v prid in čast naše države.

* Obrtniško ljubljanske in mariborske oblasti organizirano v stanovskih organizacijah, ki so včlanjene v Zvezi obrtnih društev za Slovenijo v Celju, obih Zvezah obrtnih zadrug v Ljubljani in Mariboru ter obih Zvezah gostilničarskih zadrug v Ljubljani in Celju je sklenilo, da nastopi pri volitvah v Zbornico z enotno in skupno stanovsko kandidatom listo. Vse imenovane Zveze so na delegatskem zborovanju v Celju sklenile, da so volitve v zbornico edino le stanovska zadeva obrtništvu in odklonile vsako vmeševanje katerekoli politične stranke in skupine. Kandidatno listo obrtništvu objavi akcijski komite v kratkem. Akcijski komite bo izdal vsa navodila le v »Obrtnem vestniku« in obeh »Gostilničarskih listih«. Kandidatna lista vseh imenovanih obrtniških organizacij se bo imenovala »Stanovska lista obrtniških organizacij ljubljanske in mariborske oblasti«.

* Sneg v Bosni. V soboto je v bližini Pojnice, na planinah 5 km od Hercegovine zapadel 10 cm debel sneg. Tudi planina Rakov Laz je bila vsa zasnežena. V nižini je pritisnil tako hudi mraz, da so morali ljudje obleči zopet zimske obleke.

* Strahovito neurje v Hercegovini. V Rječicah v Hercegovini se je v nedeljo utrgal oblak. Gorski potoki so v trenutku silno narasli in odnesli na potu v dolino s seboj vse, kar jim je bilo na potu. Hišo kmeta Jasiča je s hribov drveče kamenje porušilo Nekaj metrov od kraja, kjer je prej stala hiša, so potegnili izpod razvalin dva Jasičeva otročiča, katerih trupla so bila strahovito razmesarjena.

* Tihotapstvo tekstilnega blaga z Dunaja v Brod. V Slavonkem Brodu je prišla policija na sled velikemu tihotapstvu, katero je vodil carinski posrednik tvornice vagonov, Stefan Zrnčić. Ugotovljeno je, da je spravil z Dunaja velike množine tekstilnega blaga. Pri njem so našli še 7800 kg utihotapljenega blaga.

* Milijonska ponevera v Osijeku. Preiskava proti Antonu Kanclerju, železniškemu uradniku v Zagrebu, ki je bil v zvezi z blagajnikom, Reichherzerjem, je končana. Kancler je v polnem obsegu priznal svojo sokrivdo in podal tudi razne druge zanimive izjave. L. 1920 je bil Kancler železniški uradnik v Ljubljani, nakar je bil premeščen v Zagreb. Z Reichherzerjem se je seznanil o priliki revizije blagajne v Osijeku. Dogovorila sta se najprej, da bosta tihotapila saharin, kasneje je dobil Kancler od Reichherzerja 5000 Din s prošnjo, da vknjiži neko vsoto kot pravilno, čeprav stvar ni bila v red. Og tedaj naprej mu je Reichherzer stalno pošiljal razne denarne prispevke. Kancler pravi, da je živel neprestano v strahu, da pridejo manipulacije končno vendarle na dan in je hotel zato zapustiti železniško službo. Po lastni izjavi je Kancler napačno vknjižil po Reichherzerjevi manipulaciji skupno nad 1.400.000 Din. Tudi je trdno prepričan, da je Reichherzer izvršil samomor, ker zanj pač ni bilo več nobenega drugega izhoda.

* Tvornica mila »Merima« v Kruševcu v polnem obratu. Nekateri časopisi so pisali, da je poveljeni uničila tvornico mila v Kruševcu. Tvornica nam piše: Zaradi preloma oblaka v okolici Kruševca dne 21. julija je voda nepričakovano vdrta tudi v naše podjetje in pri tem podrla dva zida ograje in poplavlila tvorniško dvorišče v pritiščju, kjer je bila spravljena sirovina ter neznaten del neizdelanega mila za pranje. Vsa škoda znaša Din 126.760, kar je uradno potrdili komisijki ogleđ srezkega poglavarstva rasinskega pod št. 14490. Tvornico smo v kratkem času spravili v običajno stanje in takoj pričeli z normalnim delom, tako da naši poslojzi prijatelji niti en dan niso v zastanku z izvrševanjem podanih nam naročil. — Iz pisarnice uprave tvornice mila (sapuna) Merima, Kruševac.

* Najnovejše bluze, obleke, batistno perilo in otroške obleke priporoča Kristofl-Bučar, Ljubljana, Starl trg 9.

* Stencil je najboljšo sredstvo proti stenam. Glavna zaloga drogerija Kanc, Zidovska ulica.

Trgovina F. Mersol nasi.

se nahaja sedaj Wolfova ulica 5.

Priporoča veliko zalogo ženskih ročnih del, vseh vrst volne, svile, D. M. C. preje in bombaža, rokavic, nogavic, pletenin, čipk in vezenin. Podtiskanje ročnih del. — Ustanovljeno 1887

Iz Ljubljane

u— Predsednik Narodne skupščine v Ljubljani. V nedeljo popoldne se je pripeljal v Ljubljano z beograjskim brzovlakom predsednik Narodne skupščine Marko Trifunović, ki se je odpeljal potem s svojo rodbino v Bad Gastein, kjer ostane okrog 20 dni.

u— Ogromen promet v nedeljo — Ljubljana prazna. Tako prazna, kakor preteklo nedeljo, Ljubljana že dolgo ni bila. Razne prireditve in zabave v okolici ter zunaj na deželi so izvabile ogromne množice iz mesta. Samo na Gorenjsko je bilo odpravljenih v nedeljo iz Ljubljane okoli 12.000 oseb, polni pa so bili izletniški vlaki tudi na Dolensko in Notranjsko. Posebno v dopoldanskih urah je bil naval na glavnem in gorenjskem kolodvoru naravnost velikanski. Do poznih popoldanskih ur je vladalo v Ljubljani na cestah in lokalih pravo mrtvilo. Na tisoče ljudi se je odpeljal v Kranj k odkritju spomenika kralju Petru, sokolska župna zleta v St. Vidu in na Rakeku sta privabila veliko število gostov, več sto izletnikov je obiskalo pohorograjsko pogorje, predvsem Sv. Katarino, pritoževati pa se tudi ni mogel gostilničar na Šmarni gori.

Po vseh cestah, ki vodijo iz mesta, je kar mrgelelo ljudi, vmes pa so drvela na vse strani razna vozila, avtomobili, kočije vozilci, motociklisti in koleta. Naravnost čudno je, da topot kronika nima beležiti resnejše nesreče. Pripetelo je se samo nekaj brezpomembnih nezgod. Samo prahu, prahu pa se ni mogel nihče ubraniti. Popoldne je vladal največji promet na Celovški cesti. Na obeh straneh ceste je prebivalstvo v gostem špalirju pričakovalo kraljevske dvojilce, pred izriščen lilirje je kar trilo ljudstva, ki je navdušeno pozdravljalo vladarsko dvojilco. Ulice pa so oživele šele zvečer, ko je vlak za vlakom vsipal cele roje stajajo razpoložljivi izletnikov v mesto. Pogovor se je izgubljal v razpravah o vsem, kar so doživeli in videli tekem dneva, po gostilnah se je čulo še pozno v noč prepevanje. Le nekaj prevelikih častilcev Baacha je neprestovoljno prenočilo na deskah poličijskega azila, sicer pa je končala nedelja brez incidentov.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Od 22. do 31. julija je bilo rojenih v Ljubljani 27 otrok, med njimi 11 moških in 16 ženskih umrlo pa je v istem času 26 oseb, med njimi 14 moških in 12 žensk. Smrtni vzroki: razne nalezljive bolezni 2, letika na soplilih 5, rak 3, bolezen na srcu 4, pljučnica 1, krčenje jeter 1, prirojena slabost 1, starost 1, smrt vled nezgode 2, druge bolezni 15. Od nalezljivih bolezni so bili nazonjeni sledeči slučajji: škriatlina 2, ošpice 1, davica 2, dušijivi kašel 5.

u— Povratniki v Ameriko. Snoči ob deveh je odpotovalo z brzovlakom iz Ljubljane 50 ameriških izletnikov iz raznih kraljev Slovenije, ki so se mudili pri svojih na obisku. Izbrali so si splošno znano francosko linijo Ljubljana-Paris-Havre, kjer se bodo 11. avgusta vkrcali na sloveči bronparnik »Paris«, ki jih po petdnevni vožnji povede v novo domovino. Želimo jim srečno pot in obilo lepih spominov iz naše Jugoslavije!

u— Policijske prijave. Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučajji: 1 goljuflja, 2 tatvine, 4 prestopki kaljenja nočnega mira, 3 prestopki prekoračenja policijske ure, 1 prestopok obrtnega reda, 1 slučaj posesti orožja brez dovoljenja, 1 prestopok zgaševalnih predpisov in 21 prestopokov cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 radi vlačugarstva, 1 radi suma tatvine in 1 radi poskusa oskrumbe 9 letne deklice.

u— Izgubljena cigaretna doza. Finančni delegat, g. dr. Karel Šavnjnik je v nedeljo med vožnjo v avtomobilu od Medvod do Kranja izgubil svojo cigaretno dozo iz tula srebra, s črnilni črtami preko širine. V levem kotu je vtisnjen avtomog »Ivan Verbič v notranji stranici pa datum 24. 12. 1906«.

u— Čuden prijatelj. V soboto ponoči je neznan zlikovec vliomil v sobo delavcev Mihaela Lapuha in Franceta Tratarja na Poljanski cesti št. 25 in jima odnesel več komadov obleke, perila in raznih drugih predmetov. Oškodovanca sta tatvino takoj prijaviili policiji, vendar se je zdelo, da storišca ne bo mogoče izslediti. Slučaj pa je nanesel drugače. V nedeljo popoldne je srečal Tratar v Tivoliju nekega svojega tovariša, ki je imel s seboj njegov dežnik. Ustavil ga je in poklical stražnika, ki je potem ugotovil, da je stvari ukradel hlapec Ivan Možina s Poljanske ceste št. 12. Zvečer je bila izvršena pri njem hišna preiskava, ki je imela popoln uspeh. Našlo se je namreč še vse ukradene predmete. Možina sam, ki je zasluil nevarnost, pa je med tem neznanokam izginiil in ga zasleduje policija.

Iz Maribora

a— Na oddihu. Redni letni dopust so nastopili g. veliki župan dr. Pirkmajer, njegov namestnik dvorni svetnik dr. Stare, predsednik okrožnega sodišča dr. Žiher, njegov namestnik vss. Strgar, vodja državnega pravdnštva dr. Graselii, njegov namestnik dr. Jančič, višji ravatelj moške kaznilnice Vrabl in drugi.

a— Pravniski kongres v Mariboru. Te dni so prišli v Maribor delegati pravniškega kongresa, ki se bo vršil od 9. do 11. septembra v Ljubljani. Deputacija (univ. prof. dr. Dolenc, okrajni sodnik dr. Sajovic iz Ljubljane in sodnik Zlatanović iz Beograda) so obiskali župana dr. Leskovarja in v odsotnosti velikega župana, njegovega namestnika dvor. svet. dr. Stareta, katerima so gosposje sporočili, da bo po kongresu dne 12. septembra oficijelni izlet udeležencev (okrog 700 oseb) v Celje in bi krog

popoldneva prišli v Maribor, da si ogledajo mesto, njegova večja podjetja, bližnjo okolico in event. falsko elektrarno. Ob 22.30 bi se s posebnim vlakom vrnili iz Maribora v Beograd. Župan dr. Leskovar in dr. Stare sta deputacijo prijazno sprejela, izrazila veselje nad obiskom odličnih pravnikov v Mariboru in obljubila, da ukreneta vse potrebno, da bo njihovo bivanje v obmejnem mestu Mariboru čim prijetnejše.

a— Prijave za izlet JCL v Ljubljano, Vintgar in Bled, ki se bo vršila dne 7. in 8. t. m., sprejema urar g. Bureš do četrtega.

a— Nov list. Maribor je dobil nov slovenski list. Iz Ljubljane je prenesla semkaj »Delavska politika«, ki izhaja dvakrat tedensko pod uredništvom g. Rudolfa Golouha Tiska iz Ljudska tiskarna, kjer izdajajo socialisti dvakrat tedensko tudi svoje nemško glasilo »Volksstimme«.

a— Mariborska Hrvatska Matica jevlja, da zboruje v prostorih nemške gostilne g. Spatzeka, o katerem je bilo že ponovno javljeno, da je član nemškega političnega društva in čeprav je po številnih slovenskih gostilnah v Mariboru več kot dovolj prostora ter se naši gostilničarji prav nič ne pritožujejo, da bi jim šlo predobro.

a— Vhod v »Ljudsko knjižnico« je radi prezidave Narodnega doma, s katero je pričela te dni tvrdka Živic po načrtih arhitekta Jože Jelenca, preložen na dvorišče, kjer so zgradili začasno leseno stopnišče. Prezidava bo trajala par mesecev in se bo tedaj Ljudska knjižnica preselila najbrž v pritiščje.

a— Še politika z Mestno hranilnico. V soboto zvečer so poskusili še klerikalci na bolj klavirno obiskanem šodu uganjati demagoško politiko z afero revizije Mestne hranilnice, katero je izvedel njihov pristaš Barle. Govorila sta dr. Leskovar in dr. Jerovšek. Njihove govore pa smo že slišali poprej v občinski dvorani in čitali v »Slovenec«. Klerikalci bodo pač tudi z Mestno hranilnico zadovoljni šele tedaj, kadar bo ravnateljstvo in upravni svet z uredništvom vred ves v klerikalnem taboru. Potem bo Bosna mirna.

a— V proslavo 1. decembra hočejo odslej tudi mariborski novinarji vsako leto sami prirediti svečan koncert v korist svojega penzijskega fonda. Mariborski novinar ski klub je na svoji večerajšnji polnoštevilno obiskani seji že sklenil potrebne priprave.

a— Nesocialen duhovnik. V mariborski bolnici se je te dni zdravil 58 letni starček Janez Muršec, ki je služil 8 let za hlapca na posestvu samostana Admont v Svečini nad Mariborom. Pred tremi meseci se je hlapec pri neki vožnji ponesrečil, si zlomil stegno in se moral tri mesece zdraviti v mariborski bolnici. Njegov delodajalec, administrator posestva duhovnik M. ga je sicer prišel parkrat obiskat v bolnico, ko pa so hlapca končno odpustili iz bolnice, mu je za slovo sporočil, da si je med tem najel že drugega hlapca. Tako je ubogi Muršec, ki je služil samostanu za borih 100 dinarjev mesečno, ostal na mariborskih ulicah brez službe in brez strehe.

Iz Celja

e— Incident na celjskem kolodvoru. V nedeljo zvečer so se vračali gostje s slavnosti odkritja spomenika »Kralju Petru« v Kranju. Z vlakom ob osmih zvečer se je peljalo mimo Celja nekaj mariborskih Orjunašev. V Celju je iz istega vlaka izstopila druga skupina, ki je začela vpiti: »Auf biks Orjuna«. Na to izzivanje je istopol iz vlaka eden izmed mariborskih Orjunašev in prišlo je do osebnega razračunavanja. Železniški ključavničar Jegršnik, zaposlen pri progovni sekciji v Celju, je ob tej priliki kričal: »Warr's ihr, ich werde euch schon zeigen, verdammtte windische Hunde.« (Vam bom že pokazal, prokleti slovenski psi!). To posvko je slišal poleg drugih tudi namestnik sekcijskega načelnika, g. inž. Šorli, kateri je Jegršnika takoj odpustil iz službe. Polcija je izziivača odvedla na stražnico, sledila bo gotovo primerna kazen, da si obladi svojo nemskutaroko kri. Takih Jegršnikov je v Celju v javnih in privatnih službah še precej. Nastopajo večinoma zahrbitno, zlasti vzgajajo svoje otroke v najhujšem zaničevanju do vsega slovenskega. Onim Nemcem, ki so po svoji krvi in rojstvu pristni, ne moremo ničesar očitati. Protestirati pa moramo proti temu, da bi se zaposljevalo v javnih službah ljudi, ki so sicer naše krvi, a vendar najhujše poturice.

e— Redni sestanek članov krajevne organizacije SDS za Celje mesto se bo vršil v sredo zvečer v mali dvorani Celjskega doma. Začetek razgovorov ob 20.30.

e— Sokolsstvo. Sokolska župa v Splitu priredi 3. septembra t. l. župni zlet v Splitu, združen z razvitim prapar, katerega je poklonil Nj. Vel. kralj Aleksander. Bratje in sestre, ki se hočejo tega zleta udeležiti, se naj javijo radi privatne nastanitve najkasneje do 15. avgusta pri tajništvu Celjske sokolske župe. Na železnici in parobrodih je zagotovljen 50% popust.

e— Osebna vest. Na lastno prošnjo je vpokojen g. Anton Cestnik, profesor na tukajšnji realni gimnaziji.

e— Opušitev pivovarniške zaloge. Vsled fužije pivovarne Union in Götzove pivovarne v Mariboru je opuščena zaloga Götzove pivovarne v Celju. Posle za obe fužijonirani podjetji vodi sedaj Zaloga pivovarne »Union« v Levstikovi ulici.

e— Izlet v obmejne kraje so napravili v nedeljo celjski interesi za zgodovinske starine. Ogledali so si gradove v Podčetrtni Miljani in Velikem Taboru. Kakor se čuje, bodo izletniki obširno poročali o svojem načrtu.

e— Ustanovitev Narodno strokovne zveze v Celju. V nedeljo dne 15. avgusta, ob 10. dopoldne se bo vršil v klubovi sobi Celjskega doma ustanovni občni zbor družnice Narodno strokovne zveze. Tovariši delavci se pozivajo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

e— Prostovoljno gasilno društvo v Gaberjih pri Celju je priredilo v nedeljo 1. avgusta običajno letno ljudsko veselico, združeno s tombolo. Obisk je bil zelo lep, zabava nepriljena in živahna.

NOGAVICE
z znakom in žigom
»KLJUČ«
najboljše, najtrpežnejše,
zato najcenejše

Odkritje spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju v Kranju

Ob prisotnosti kralja Aleksandra ter kraljice Marije in ob ogromni udeležbi naroda iz vseh krajev Slovenije so v nedeljo na najsvečaniji način odkrili v Kranju spomenik kralju Petru.

Kranj, 1. avgusta.

Odkritje spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Kranju se je izvršilo na najslovesnejši način. Od blizu in daleč, iz vse Gorenjske, iz Ljubljane, iz vseh krajev Slovenije in tudi od drugod so prihili tisoči in tisoči, da počaste spomin velikega kralja ter manifestirajo svoja patrijotična čustva, zvestobo domovini Jugoslaviji in vdanost naši kraljevski rodbini Karagorgjevičev. Prireditveni odbor, občinska uprava mesta Kranja ter vse prebivalstvo naše gorenjske metropole so storili vse, da se je izvršilo pomembno nacionalno slavlje kar najsvečanije. V resnici je postala nedeljska slavnost v Kranju krasna manifestacija naroda za ideje državnega in narodnega edinstva.

Mesto Kranj se je odelo za nedeljsko svečanost v slavnostno obleko. Ni je bilo liše, s katere bi ne vihrale državne in slovenske trobojnice, kranjski meščani so okrasili okna svojih domov z zastavicami in girlandami zelenja, nadvse bogato pa je bil okrašen trg pred Narodnim domom, kjer je postavljen spomenik kralja Petra I. Ogromno množice gostov, ki so posetile ta dan našo gorenjsko metropolo, niso štedile s pohvalo in priznanjem dela, ki so ga izvršili prireditelji.

Ogromna udeležba

Že v soboto zvečer so dospeli v Kranj mnogostevilni gosti, a njihovo število je v nedeljskih dopoldanskih urah naraslo v ogromno množico. Okrog 15.000 ljudi se je danes gnetlo v Kranju! Jutranji in dopoldanski vlaki, redni in posebni, iz Ljubljane, od Jesenic in Tržiča so pripeljali na tisoče posetnikov (železniški upravi vse priznanje!) A tudi vse ceste, ki vodijo v Kranj, so bile od zgodnjih ur polne najrazličnejših vozil, okrašenih vozov s kmečkim ljudstvom v narodnih nošah, avtomobilov, kočij, avtobusov, koles. V Kranju še nikdar ni bilo zbranih toliko ljudi!

Na slavnostnem prostoru

Prirediteljski odbor je za razpored na slavnostnem prostoru napravil točen načrt in tako se je izvršila razmestitev neštetihih društev in korporacij, dece in ženstva v narodnih nošah, zastav in praporov v naravnost vzornem redu. Ob enajstih je bilo vse pripravljeno in množice so nestrpno pričakovale prihod Nj. Veličanstev, kralja in kraljice. Vzdržljiva gimnazija je bila postavljena častna četa 40. pp. v polni bojni opremi s čeladami in godbo. Pred spomenikom je bil zgrajen krasno okinčan kraljevski paviljon, na levi strani govorniški oder, na desni obširna tribuna za zastopnike oblasti in druge reprezentante, v ozadju pa odri za godbo in pevsko društva. Ob poti pri vходу h kraljevemu paviljonu so tvorile špalir učenke dekleške šole v Kranju v belih oblekah pod vodstvom šol. upraviteljice gđ. Franje Pucove, na obeh straneh paviljona in spomenika so se zbrali zastopniki raznih oblasti, civilnih in vojaških, najrazličnejših korporacij in organizacij, v ozadju ter ob straneh pa so stali v dolgih in gostih vrstah Sokoli, Orli in ognjegasci. Posebno slikovit je bil pogled na množične špalirne prapore društev, ki so bili postavljeni za spomenikom, kakor tudi na veliko skupino narodnih noš na stopnišču Narodnega doma. Zadaj za kordonom ognjegascev, ki so vzdrževali red, ob straneh Narodnega doma, kakor tudi na vseh cestah, ki so vodile k slavnostnemu prostoru, so se trle ogromne množice prebivalstva. Pogled na vse te slikovite množice je bil naravnost veličasten.

Prihod kralja in kraljice

Točno ob pol 12. sta se pripeljala ob grmenju topičev po cesti z blejske strani dva dvorna avtomobila. V prvem sta bila kralj Aleksander in kraljica Marija, v drugem pa kraljev prvi adjutant general Hadžić in ordonančni oficir major Pogačnik.

Viharne ovacije kraljevi dvojici

Ko sta se avtomobila ustavila ter je kraljeva dvojica s svojim spremstvom izstopila, je ogromna množica izbruhnila v vihar ovacij. Od vseh strani so doneli kliči navdušene množice, mladina je pozdravljala kralja in kraljico z zastavicami, množica je mahalala z rokami, vmes so slavnostno doneli veličastni zvoki državne himne; med rezkimi vojaškimi povelji je častna četa izkazovala vrhovnemu poveljniku svoj pozdrav.

Kraljica v slovenski narodni noši

Kralj je bil oblečen v svojo general-sko uniformo, kraljica pa v narodno nošo brhke Gorenjske z zlatovezeno avbo na glavi, — viden znak, kako kraljevska dvojica misli in čuti s slovenskim ljudstvom, med katerim živi te mesece.

Pozdrav župana mesta Kranja

Kralja in kraljico so sprejeli finančni minister dr. Perić, častna dvorna dama gospa Franja Tavčarjeva, vel. župan Baltič ter župan Pirca z odborniki obč. sveta dr. Sabotjem, Fockom in ravnateljem Sircem. Župan Pirca je nagovoril Nj. Veličanstvi z naslednjim nagovorom:

«V izredno srečo si štejem, da morem pozdraviti Veličanstvi imenom vedno zvestega Kranja, občinskih odbornikov in vsega prebivalstva. Radosti prepeva Kranj ob navzočnosti sina velikega kralja Osvoboditelja, ki nam je prinesel toli zaželjeno svobodo in ujedinjenje, klanjamo se pred milostivo našo kraljico. Izvolite sprejeti Veličanstvi našo najglobokejšo zahvalo za udeležbo na svečanosti, ki je dobila s tem šele pravi sijaj. Živel kralj Aleksander! Živela kraljica Marija!»

Pozdravu kranjskega župana so sledile ponovne ovacije množice, godba pa je vnovič intonirala državno himno.

naj prevzame v imenu mestne občine spomenik v svojo oskrbo.

Župan Pirca je prevzel v imenu mesta Kranja spomenik v svojo oskrbo povdarjajoč, da pomenja ne samo znak hvalečnosti kranjskih meščanov napram velikemu kralju, ampak tudi izpolnitev proroških besed velikega pesnika Prešerna, da «vremena Kranjec bodo se zjasnila» in pesnika Jenka, ki je napovedal Slovincem boljše čase in katerih spomenika se nahajata istotako v oskrbi mesta Kranja. S tem spomenikom v svoji sredi bo ostalo mesto Kranj tudi v bodoče krepka trdnjava narodne zavednosti in državne zvestobe. Župan je na-

Kralj Aleksander I. in kraljica Marija pri odkritju spomenika kralju Petru I. v Kranju.

Kralj se je v kratkih in prisrčnih besedah zahvalil županu Pirca za pozdrav.

Pozdrav šoiske mladine

Nato je učenka 4. razreda dekleške šole v Kranju Lea Saboty v spremstvu dveh tovarišic izročila kraljici s kratkim nagovorom, v katerem je povdarjala vdanost in ljubezen šoiske mladine napram kraljevski družini, krasen šopek, ki ga je kraljica radostno sprejela.

Veliki župan dr. Baltič je nato predstavil kraljevi dvojici zastopnike občinskega sveta mesta Kranj. Nato sta se kralj in kraljica med špalirjem deklic, ki so sipale pred njima cvetje, podala s svojim spremstvom v paviljon, kjer jima je bila predstavljena županova soproga, gospa Pirčeva, s katero se je kraljica ljubezljivo razgovarjala.

Slavnostni govor g. Focka

Ob novih burnih ovacijah množic sta kralj in kraljica zavzela svoje mesto in na govorniški oder je stopil obč. svetnik, predsednik odbora za postavitev spomenika g. Maks Fock. V krasnem govoru, ki so ga kralj in kraljica ter vsa množica z veliko pozornostjo poslušali, je najprvo izrek zahvalo Veličanstvi, da prisostvujeta slavnosti, ko se odkriva v Sloveniji prvi spomenik velikemu kralju Osvoboditelju. Govornik je nato v vznesenih besedah slavil zasluge velikega pokojnika in vseh herojev, ki so se ob njegovi strani borili za osvobodjenje naše jugoslovenske domovine. Naglašal je dolžnost sedanje generacije, da se oddolži vsaj v skromni meri žrtvam junakov, predvsem kralju heroju Petru I. Osvoboditelju, čegar delo in trpljenje je bilo vedno v tesni zvezi z življenjem in hotenjem našega naroda. Zavedajoč se te dolžnosti hvalečnosti je tudi mesto Kranj, ki je bilo vedno ognjišče in torišče narodne zavednosti, postavilo skromen spomenik našemu prvemu jugoslovenskemu kralju. Ta spomenik naj bo tudi viden znak, da čaka onstran sedanjih jugoslovenskih mej še na stotisoče naših krvnih bratov pod tujim jarmom osvobojenja in odrešenja.

Odkritje spomenika

Govornik se je končno zahvalil vsem, ki so pripomogli, da se je mogel postaviti ta prvi spomenik velikemu kralju Petru I. Osvoboditelju, nakar je na njegov poziv padla zavesa, jugoslovenska trobojnica, ki ga je zakrivala. Njegove mu slava-klici kralju Petru I. so se pridružili kliči tisočere množice, zvoki državne himne, strelji topičev in častne salve vojaštva.

Prevzete spomenika v varstvo občine

Slavnostni govornik g. Fock je nato naprosil župana mesta Kranja g. Pirca,

to kot prvi položil v imenu občine Kranja velik krasen venec ob vzhodje spomenika.

Polaganje vencev

Za tem so polagali vence zastopniki občin in društev m. dr. mesta Ljubljane, Celja, Kamnika, Tržiča, Jugosl. sokolstva, Narodne odbrane, Soče, Udruženja invalidov, Jugoslovensko-čehoslovaške lige, Zveze kulturnih društev, UJU, učiteljskega društva za srez Kranj, Vodnikove družbe, Ciril-Metodove družbe, Češke obce, Jugoslovenske Matice, Zveze gostilničarskih zadrug, Udruženje dobrovoljcev, Udruženje rezervnih oficirjev, oblastni odbor SDS, Jadranska Straža, Slomškova zveza, Proforsko društvo, pomladek Rdečega križa, Orel, Slovensko ženstvo in neštete razne druge korporacije in organizacije. Vencev je bilo toliko, da so popolnoma pokrili vzhodje spomenika.

Orjuna — Petru Mrkonjiću

Zastopnikom Orjune, dasi niso bili uniformirani, ni bil dovoljen dostop na prostor v bližini spomenika. Imeli so za počastitev pripravljen velik trnjeven venec z jugoslovensko trobojnico, ovito s črno kopreno, pa so morali ostati za kordonom ognjegascev. Zgodilo se je celo, da jim je žandarmerija zaplenila trnjevi venec. Kljub temu je enemu izmed Orjunašev, ki se jih je v civilu udeležilo veliko število slavnosti odkritja, uspelo, da je došel v bližino spomenika. Ko so polagali zastopniki raznih korporacij pred spomenik vence, je skočil na govorniški oder ter vrgel zelen venec z državno trobojnico in črnim trakom k vzhodju spomenika z vzklikom: «Razpuščena Orjuna — Petru Mrkonjiću». Ta prizor je na vse napravil mogočen vtis. Kralj je salutiral in množica je burno vzklikala. Kakor je nadadno prišel, tako je tudi hitro izginil Orjunaš, ki je zagnal venec... Venec je padel nad vsemi drugimi vrh vzhodja spomenika.

Med polaganjem vencev je v ozadju spomenika prekrasno pod pevski zbor Narodne čitalnice pod vodstvom pevovalje šol. nadzornika Vilibalda Rusa pesem «Domu», nato pa je Pevska zveza zapela še znano «Slovenec, Srb, Hrvat».

Krajev nagovor

Po končanem polaganju vencev je vstal kralj, stopil korak naprej ter v splošni tišini z jasno donečim glasom izpregovoril:

«Sestali smo se v Kranju, da odkrijemo spomenik v znak hvalečnosti velikemu kralju Petru I. Osvoboditelju. Potrebno je sodelovanje vseh nas, da vodimo domovino po vzeledu naših velikih prednikov potom napredka k boljši bodočnosti. Bodi vam hvala za ta dar

kakor tudi za izraze zvestobe in vdanosti napram domovini in mojemu kraljevskemu domu.»

Govor Nj. Vel. je napravil globok vtis in množice so ga sprejele z viharnimi kliči kraljevski dvojici, prestolonasledniku Petru, narodnemu in državnemu edinstvu.

Defiliranje vojske in društev

Za tem se je vršilo na glavni vesti mimo kraljevske tribune in spomenika defiliranje društev. Ob zvokih vojaške godbe drav. div. oblasti pod vodstvom kapelnika dr. Cerina je najprvo defilirala častna četa. Za njo so strumno prikakali Sokoli z 10 prapori in starešinstvom JSS na čelu. Kralj in kraljica sta z zanimanjem opazovala vzorni nastop sokolskih vrst in ljubezljivo odzdravljala. Sokolstvo so sledili Orli in Orlice, nato pa društvo «Soča», v katerega vrstah so zbudile mnogo pozornosti zlasti primorske narodne noše. Končno je prikakalo 800 ognjegascev pod vodstvom zveznega staroste g. Barleta in pevovalstvom veteranov ognjegascev 70 letnega g. Lapajnetja.

vilnih in vojaških oblasti, raznih korporacij in organizacij, je priredila mestna občina zakusko v gornji dvorani Narodnega doma, ki jo je zokusom in spretnostjo pripravil restavratore Ljubljanskega dvora g. Pupovca.

Ljudska veselica

Popoldne se je razvila na veseličnem prostoru okrog Narodnega doma in v vseh prostorih Narodnega doma živahna ljudska veselica, ki je trajala pozno v noč do odhoda zadnjih vlakov. Ob sodelovanju štirih godb, vojaških, sokolske, kamniške, tamburaške društva «Edinost», se je razvila ob številnih zelo okusno prirejenih šotorih za jestvine in pijače, v katerih je streglo mnogoštevilnim gostom kranjsko narodno ženstvo, zelo animirana zabava. Proti večeru je začelo nekoliko deževati, kar pa ni motilo živahnega vrvenja na veseličnem prostoru.

Zvečer so na terasi Narodnega doma zažigali krasen umetelni ogenj in je posebno ogromen, 3 m velik mesec s krožnim obrazom zbuja splošno občudovanje.

Vsa prireditvev je potekla v najvzornem redu, za kar gre vsa hvala prireditvenemu odboru in rediteljem, kakor tudi izredni uslužnosti kranjskega meščanstva napram gostom in vsem posetnikom prireditve. Ne bo odveč, ako omenjamo, da ima največ zasluge za ugoden potek prireditve gotovo predsednik prireditvenega odbora, ravnatelj «Slavenske banke» g. Sirc, kakor tudi načelnik kranjske gasilne župe g. Sajovic, pod čegar vodstvom so kranjski gasilci pomagali vzdrževati vzorni red. Predvsem gre seveda priznanje zasluge agilnemu kranjskemu občinskemu odboru z županom Pircom na čelu.

Incident z Orjuno

H koncu naj omenimo še incident z Orjuno, ki se je pripetil pred oficijelnim pričetkom slavnosti in prihodom kralja. Orjunaši so se zbrali v zelo velikem številu za kordonom ognjegascev in orožnikov ob levi strani Narodnega doma. Bili so vsi v civilu, na čelu med njimi pa je stal star soborilec Petra Mrkonjića, Aleksander Toman. Ko se je vrnila med nje deputacija z velikim čelnikom Kranjcem, ki jo orožništvo ni pustilo na slavnostni prostor ter ji je odvzelo celo njen venec, so Orjunaši počeli vzklikati v protest: Živela svoboda! Iz njihove srede se je naenkrat pokazala črna zastava Narodne odbrane z napisom: «Za kralja in domovino!» ter z mrtvaško glavo. Na drugi strani je imel prapor napis: Svoboda ali smrt! Orožništvo je menda smatralo to zastavo kot oficijelen znak Orjune. Ker pa je bil oblastveno prepovedan vsak oficijelen nastop Orjune, so skušali orožniki Orjunašem odvzeti črno zastavo, kar pa so parkrat zaman poskušali doseči. Orjunaši so seveda viharno protestirali. Po posredovanju župana gospoda Pirca in ravnatelja g. Sirca, ki sta na zagotovilo Orjunašev, da ne bodo kršili reda, ako se jim pusti zastava, prevzela osebno odgovornost za nadaljnje posledice, je orožništvo pustilo Orjunaše pri miru ter pozneje ni došlo več do nobenega incidenta.

Slava mestu Kranju!

Slavnost odkritja spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju je potekla nadvse dostojno in veličastno ter v čast mestu Kranju, ki je z njo znova potrdilo svoj sloves, da je po svoji narodni zavednosti in po požrtvovalnosti svojeje meščanstva med prvimi v vrsti jugoslovenskih mest.

Med najboljše zgodovinske povesti
štejemo Budalov
Križev pot
Petra Kupljenika.
Povest se godi v protestantski dobi na Slovenskem.
ena broš. 17.—, vez. 27.—, oofštine 1.—.
Naroče se
Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Znani zagrebški sportnik Štrban,

ki je dne 25. julija na mednarodni motociklistični dirki na Dunaju došel kot prvi v svoji kategoriji na cilj ter premagal vse favorite Dunaja.

Oevre Richter Frich:

Rdeča megla

Roman.

Morton ni odgovoril. Izvlekel je nekakšno zaklopnico in jo je previdno odprl. Nalikovala je majhnemu toku za kukalo. V njej so ležali roženi naočniki z dvojico svetlih, brušenih leč. Z ljubečo neznostjo je vzel v roke to pripravo, ki se je svetila s čudno medlim bleskom, podobno kakor dvojica slepih oči. Stekli sta bili do poldrugi centimeter debeli in izbočeni.

»Kaj mislite, kaj je tole?« je vprašal Morton.
 »Takšno je kakor naočniki za dalekovidne. Ali je v ležah kaj skrivnega? Se nikoli nisem videl tako čudnega bleska.«

Zelo bistroumni ste, Pietro Cerani,« je rekel oni, rahlo otiraje stekli s sukneno krpicco. »V vsako teh dveh steklenih leč je vtopljeno drobno zrnce radioaktivne kovine, ki ima na izvestno sopeno uprav neverjeten učinek. Lahko se pohvalim, da je ta stvar izum, ki mu še ni primere. Verjemite mi, te steklene oči bodo nekega dne strah in groza vsega sveta. Zato, ker vidijo tam, kjer se druge utaplajo v temi. Ali imate smotko?«

»Ne pušim.«
 »Tak pušite tudi ne!« je čemerno zamrmral Morton. »Res vzoren sinko. Kaj vas neki vobče zanima?«

»Kri,« je mrko odvrnil Cerani in vstal. »In...«
 »To me veseli,« ga je prekinil čudak malone prijazno. »Rdečega boste videli toliko, kolikor boste hoteli... Nataknite si te naočnike!«

Italijan jih je nataknil. Morton se je pogreznil v svoj stol, zapalil smotko in pihnil gost oblak dima proti stropu. »Kaj vidite zdaj?« je vprašal.

»Čudno,« je zamrmral Italijan. »Tako je, kakor bi mi plesal pred očmi cel oblak svetlih odsevov. In vse je tako jasno, prozorno...«

»Ali vidite dim moje smotke?« je vprašal Morton napeto.
 »Ne,« je strme odgovoril Cerani. »Vse se zliiva v nekakšno prozorno, rdečkasto...«

»Da,« ga je prekinil veliki mož, grabeč se po lasih. »Baš to je najnovejša svetovno čudo: rdeča megla.«

2

III.

Rdeča megla.

»Nu, kaj pravite?« je vprašal Morton in iztegnil roko, po čarodejnih naočnikih.

»Lepa igrača,« Italijan je skomignil z rameni.

»Imel sem vas za bolj bistroumnega,« je dejal Morton nevoljno, a brez zamere. »Nu, pojasnim vam, kako in kaj. Toda prej moram dobiti svoj whisky. Imate li kaj denarja pri sebi? Moja zaloga je pošla.«

Cerani je položil na mizo nekaj dolarških bankovcev, ki jih je sobesednik malomarno spravil v žep. Nato se je sklonil k Italijanu. »Ali morete pripraviti veliko denarja?« je vprašal.

»Koliko?«
 »Sto tisoč dolarjev potrebujemo. Mislim, da bo dovolj. S to vsoto si lahko pridobimo v kratkem času mnogo milijonov.«

Cerani ga je ostro pogledal.
 »Vsakogar drugega, ki bi mi predlagal tak posel, bi poslal k vragu,« je odgovoril. »O vas pa vem, kdo ste. Ne da bi si laskal, lahko vendarle rečem, da pomenim za anarhizem moč, ki ni brez cene. Moja izobrazba ni slaba in v rokah imam marsikatero dobro, zanesljivo nit. Toda držim se zemlje. Domišljije, o kateri govorite vi, ni mnogo v meni, to rad priznam. Toliko pameti imam pa vendarle, da izprevidim: samo ideje so tiste, ki nosijo vse na tem svetu. Vi, James Morton, ste mož velikih idej. Čital sem vaši knjigi »Morala zločina« in »Načelo vzdržanja samega sebe«. Ti dve knjigi sta postali nam, ki se lovimo na robu družbe, pravo sveto pismo... Velja. Dobim vam sto tisoč dolarjev.«

»Kdaj?«
 »Zdaj leže še v kakki banki. Ali pa morda pri kakem draguljarju. Toda dobite jih. Imam nekaj prijateljev, ki razumejo to stvar.«

»Dobro. Mimo tega potrebujem trideset brezpogojno zanesljivih mož. Najrajši bi imel pomorščake.«

»To bo težje,« je odvrnil Cerani in nagrbničil čelo. »Zanesljivi ljudje dandanes ne rasto na drevih. Moral bi jih dobiti iz raznih dežel. Vsaj dva meseca bi trajalo, da jih zberem.«

»Izvrstno. Sto tisoč dolarjev v štirinajstih dneh in trideset mož v dveh mesecih,« je zamrmral Morton in molčal nato več minut, kakor da je pozabil vse okoli sebe. Njegove ustnice so se pregibale in ostre okrogle oči so mu švigale sem ter tja. Bilo je, kakor da si ponavlja dolgo vrsto prijetnih misli...

»Mora se posrečiti,« je dejal nenadoma. »O tem ni dvoma...«
 Nato se je sklonil k Italijanu; glas mu je postal trd in hrupav. »Prejle ste govorili nekaj o igrači. Ne vem, ali bo povestnica zločina priznala vašo sodbo. Poslušajte... To poletje sem bil na Novi Fundlandiji, kjer sem proučeval lomljenje žarkov v megli. To je moja posebnost. Nekega dne sem napravil več poskusov z novo kovino, ki jo je odkril Ramsay leta 1919. Uspehi so bili kaj presenetljivi. Ob izvestnih pogojih — ki so moja skrivnost — je dobila ta kovina svojstvo, da je premagala vsako zapreko, ki se upira svetlobi. Oddajala je žarke, ki so me spominjali Birkelandovih žarkov »gamma«. Imeli pa so še neko drugo lastnost, ki me je nemalo presenetila. Izkazalo se je, da prodirajo brez težave skozi meglo in dim.«

»Aha, zdaj razumem,« je zamrmral Cerani. Napeto se je sklonil naprej.

»Novi žarki sicer ne izbrisejo dima in sopeno docela,« je povzel Morton. »Oni prelijejo tako rekoč vse, kar ovira svetlobo, v čudno, svetlordečo, prozorno meglo. Lahko bi vam pojasnil ta proces, a saj me ne bi razumeli. Priznali pa boste, da je pomen odkritja ogromen. Mahoma mi je prišlo na um, da bi lahko postal eden največjih dobrotnikov človeštva. To misel sem kmalu opustil. Staremu Jamesu Mortonu ne pristoji, da bi postal človekoljub in častni meščan novoyorški... Zato sem obrnil stvar in sem si jo ogledal z drugimi vidikov. In tedaj so se mi odprli strašni razgledi — razgledi v svet, na katerem živimo in dihamo, Cerani... Megla je izmed prokletstev morja. Hujša je od viharjev in ledenih gor. Največje oceanske brzoplovice zavija v svojo vlačno strahoto... Kaj mislite, kaj bi se zgodilo, ako bi nekega dne prišla ladja, ki bi njena posadka videla skozi najbolj gosto meglo? ... Nu, ta ladja bi se lahko igrala s plavajočimi velkani, ki vozijo počasi in tipljejo s tulečimi sireni okoli sebe! Lahko bi jih zbegala z napačnimi signali ter jih primorala, da se ustavijo — da, lahko bi jih izropala do poslednjega kotička, ne da bi se mogla le ena roka dvigniti v obrambo... Ali ste kdaj videli meglo na Novofundlandskih sipinah? Skoro pol leta pritiska nanje; včasih je tako gosta, da krmar ne vidi busole na poveljskem mostiču. Ali zdaj razumete, zakaj moram dobiti brzo jahto in trideset obupanih vragov, ki jih ne bo strah nobene državne sile tega sveta?«

Ceranijeve oči so se zasvetile.
 »Well,« je dejal. »Velik mož ste. James Morton. Ta načrt je vreden vašega genija. Toda kaj mislite storiti z orjakom, kadar ga oplenite?«

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (2. t. m.) zaradi pravoslavnega praznika ni poslovala. Miren položaj na sladkornem tržišču. Svetovna sladkorna tržišča so prilično mirna. Povpraševanje je tako pri nas kakor v ostali Evropi in v Ameriki nekoliko manjše kakor druga leta v tem času. Vzrok temu je deževno vreme, zaradi katerega se v manjši meri konzumira pijača, pripravljena s sladkorjem. V Češkoslovaški so poplave napravile precejšnjo škodo v pesnih nasedih.

Naš izvoz v prvi polovici t. l. je znašal 2.616.925 ton v vrednosti 3938.35 milijona dinarjev in je, kakor smo že poročali, večji po količini, a manjši po vrednosti kakor v istem času 1925. Najglavnejši predmeti našega izvoza so bili (po vrednosti v milijonih dinarjev): turščica 1037,8, gradbeni les 453,8, jajca 386,2, pšenica 316,0, sveže meso 161,4, živi volli 160,3, sirovi baker 149,6, žive svinje 102,2, cement 69,2, živi konji 67,7, pšenična moka 64,5, predivo 55,4, suhe češnje 55,1, svinec v ploščah 53,4 in drugo. Izvozilo se je največ v Italijo, to je za 1162,4 milijona Din ali 29,52 odstotka celokupnega izvoza. Potem sledi (vrednost v milijonih dinarjev): Avstrija 680,7 (17,28 %), Rumunija in po Donavi preko Braila 602,1 (15,29 %), Nemčija 318,9 (8,10 %), Češkoslovaška 306,3 (7,78 %), Grčija 202,0 (5,13 %), Švica 185,2 (4,70 %), Madžarska 167,3 (3,99 %), Francija 190,9 (3,04 %), Anglija 40,9 (1,04 %) in ostale države.

Nadalje napredovanje hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji. Po podatkih delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani so v drugem četrtletju t. l. napredovale hranilne vloge (po knjžičah in v tekočih računih) pri 26 regulativnih hranilnicah v Sloveniji od 464.943.761,63 Din za 24 milijonov 361.010,83 Din; dvigi 54.476.911,53 Din. Napredek so zabeležile vse hranilnice razen Občinske hranilnice v Ormožu, Ukrajne hranilnice v Rogatcu, Ukrajne hranilnice v Marenburgu in Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani. Promet je bil tekom četrtletja naslednji: vloge na hranilne knjžiče 50 milijonov 658.221,14 Din in vloge na tekočih računih 28.702.739,69 Din, kar skupno 79 milijonov 361.010,83 Din; dvigi 54.476.911,53 Din. Prebitok novih vlog nad dvigi tekom četrtletja 24.884.069,30 Din.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Madžarsko bo po vestih z Dunaja še dni ratificirana in bo stopila v veljavo najbrže dne 10. avgusta.

Slabo stanje vojvodinskih hmeljskih nasadov. Iz poročila Vojvodinskega hmeljarskega društva povzemo: V zadnjem času je bilo vreme precej toplo, vendar so bile noči mrzle in smo imeli celo slano. Zato so že itak zaostale rastline še bolj trpele. Peronospora se širi hitro; listi skoro vseh prizadetih rastlin so v višini do enega metra rumeni. Kupčija je zelo slaba.

Redni občni zbor ima tvrdka Ljudevit Marx, tovarna lakov, d. d. v Domžalah, v četrtku 19. t. m. ob pol 3. popoldne v tovrstnih poslovnih prostorih v Domžalah. — Izredni občni zbor bo imela »Jugometalija«, r. z. o. z. podružnica v Trbovljah, dne 8. t. m. ob 3. popoldne v zadržanih prostorih v Trbovljah. Na dnevnem redu je likvidacija podružnice in ustanovitev lastne zadruge.

Konkurs je razglašen o imovini Peregrina Zandarija, zidarskega mojstra v Lukovci. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču na Brodu bo 5. t. m. ob 10. dopoldne. — Odpravljen je konkurs o imovini Mihaela Zupana v Kosezah, ker je bila vsa masa razdeljena. Nadalje je odpravljen konkurs, razglašen o imovini Antona Spilhana, trgovca v Št. Hju pod Turjakom, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Prodaje. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 16. t. m. pri dravskem ubojnem slagalistu v Ljubljani (Ljubljansko polje) glede prodaje raznih odpadkov od jekla, železa in 1500 kg metalnih-bronzenih delov, 17. t. m. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede prodaje 1920 komadov lesenih sodov od mineralnega olja; 24. t. m. pri moravskem intendantskem slagalistu v Nišu (niška trdnjava) glede prodaje 30.000 kg odpadkov od jutastih vreč. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Maslovaru sprejema do 7. avgusta ponudbe

za dobavo 1000 komadov spojnic za 7 kg tračnice. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. t. m. ponudbe za popravilo 17 komadov železnih sodov za petrolej ter za popravilo 21 komadov vrčev za različna olja. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelenu te direkcije. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 9. t. m. pri komandi mesta v Slov. Bistrici, 10. t. m. pri mariborskem vojnem okrogu v Mariboru in dne 11. t. m. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobav skupno 550.000 kg senna in 100.000 kg slame; 16. in 18. t. m. pri komandah mesta v Murski Soboti, Doljni Lendavi, na Sušaku ter intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu in komandah vojnega okroga v Varaždinu in Karlovcu glede dobave mesa za čas od 1. oktobra t. l. do 1. aprila 1927; 16. t. m. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave gramozja in pisarniškega materialja. Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borze

2. avgusta.

LJUBLJANA. (Prve število povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 72-73,50. Vojna škoda 0-296, zastavni in komunalna Kranjske 20-22, Celjska posojilnica 193-195, Ljubljanska kreditna 175 do 195, Merkantila 90-90 (90), Praštediona 868-873, Slavenska 49-0, Kreditni 165-175, Strojne 0-110, Vevče 102-0, Stavbne 55-65, Sešir 103-0. — Blago: Povpraševalo se je pe bukovih železniških pragovih, a ponudbe so bile delno v lesu in kmet. pridelkih. Zaključek samo eden, in sicer: trami, 5/8 od 4 m naprej, 5/7 5-6 m, 6/8 4-10 m 7/9 5-11 m, sco meja, trije vagoni po 268.

ZAGREB. Na efektivnem tržišču je bil malo večji promet v Praštedioni. Eskompta je malo popustila. Od državnih papirjev pe Vojna škoda nekoliko čvrstejša spričo manjših ponudb. Promptna je končala na 285 proti 280 v minulnem tednu. Za ultimo t. m. se je trgovala po 288. — Dinar je nespremenjen. Mednarodno sta danes čvrstejša francoski frank in italijanska lira, ki sta tudi v Zagrebu sorazmerno poskočila. Skupni devizni promet v Zagrebu je dosegel okrog 10 milijonov dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam izplačilo 2277-2287, Dunaj izplačilo 799,25-803,25, ček 799,15 do 808,15, Berlin ček 1349,10-1353,10, Budimpešta 0,0792-0,0793, Bukarešta 28,25-26,75, Italija izplačilo 184,48-185,68, London izplačilo 275,06-276,25, ček 275,07-276,207, New York ček 56,457-56,767, Pariz izplačilo 147,81-149,51, ček 149-151, Praga izplačilo 167,38-168,28, ček isto, Švica izplačilo 1094,8-1098,8, ček isto; valute: dolarji 56,05-56,35, Kč 163,7-166,7, lire 188,4 do 189,6, nemške marke 1938-1942; efekti: bančni: Litorale 0-10, Eskompta 100 do 100,5, Poljo 15-15,5, Hrvatska kreditna 102 do 104, Hipo 55-55, Jugo 92-92,25, Ljubljanska kreditna 175-0, Obrtna 55-56, Praštediona 865-870, Etno 110-125, Slavenska 50-51; industrijski: Dubrovačka 800-810, Sečerana Osijek 265-270, Slavonija 31-32, Trbovlje 340-345, Eksploatacija 13-15, Vevče 105-0; državni: investicijsko 73 do 78,5, agrarne 89-41, Vojna škoda promptna 284,5-285,5, za avgust 288-289, za september 288-292,5.

BEograd. Borza zaradi pravoslavnega praznika ni poslovala.

CURIE. Beograd 9,11, Berlin 123,025, New York 516,875, London 25,1275, Pariz 13,15, Milan 16,825, Praga 15,80, Budimpešta 0,00723, Bukarešta 2,3625, Sofija 3,7625, Varšava 57,50, Dunaj 73,40.

TRST. Devize: Beograd 54,25-54,75, Dunaj 435-445, Praga 91,75-92, Pariz 77 do 79, Budimpešta 0,0480-0,0440, Bukarešta 18,25-14,25; valute: dinarji 53,75 do 54,25, dolarji 80,50-80,80, 20 zlatih frankov 115-120, zlata lira 594,82.

DUNAJ. Devize: Beograd 12,445 do 12,485, Berlin 167,97-168,47, Budimpešta 98,78-99,08, Bukarešta 3,25-3,27, London 34,3325-34,4325, Milan 22,86-22,96, New York 705,75-708,25, Praga 20,905-20,985, Sofija 5,08-5,12, Varšava 77,05-77,55, Curie 136,50-137, Pariz 18,06-18,16; valute: dinarji 12,43-12,49, dolarji 708,25 do 707,25.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 49,45, v Berlinu 7,40, v New Yorku (31. julija po borzi) 1,77 in četr.

Pozor, samo 15 dni!

se bo prodajalo v trgovini JOSIP ŠLIBAR, Ljubljana, Stari trg 21, poleg Zalaznika

15% vse žensko in moško poletno blago s 15% popustom na vse dosedaj označene cene.

Ne zamudite te prilike in si oglejte blago!

5373

Ob sredah in sobotah prodaja ostankov!

Najstarejša parketerska tvrdka
Ferdo Primožič
 LJUBLJANA, Trnovski pristan 4
 se priporoča za dobavo in polaganje vsakovrstnih parket, hrastovih in bukovih deščic. Popravlja in struženje starih podov
 Delo solidno 189 — Cene zmerne.

Obvestilo!

Cenj. občinstvo se obvešča, da se je tvrdka
Šagrin - Skrbec - Bartol
 preselila s Kralja Petra trg 3 na Miklošičevo cesto št. 6.

5729 a

Palata Okrožnega urada za zavarovanje de avcev
 Miklošičeva cesta št. 20

Moderne higijenske urejene

kadne in pršne kopeli

odprte za moške in ženske izvemši ponedeljek vsak delavnik od 8. do 1/2 19, ob nedeljah in praznikih od 8 do 12.

Kadna kopel s perilom in milom Din 12—,
 blok za 10 kopeli . . . . . Din 100—,
 pršna kopel s perilom in milom Din 6—,
 blok za 10 kopeli . . . . . Din 50—,
 pršne kopeli za zavarovane člane urada s perilom in milom Din 3

5703 a

REVMATIZEM.

ZAHVALNA IZJAVA.

Cenjeni g. dr. I. Rahlejev, Beograd.

Jaz, Ivan Hodak, skladiščnik pri Trgo-prometu d. d. Sisek, se Vam najtopleje zahvaljujem, da sem z Vašim »Radio Balsamika« v kratkem času ozdravil mojo roko in nogo od zlobnega revmatizma, radi katerega pet mesecev nisem mogel spati. Vsakemu, kogarkoli tukaj vidim, da trpi na tej bolezni, bom priporočil Vaše zdravilo.

S posebnim spoštovanjem najhvaležnejši Iva Hodak.
 Sisek, 4. avgusta 1925.

Zaravilo »Radio Balsamika« izaeuje, prodaja in razpošluga proti povzetju laboratoriji »RADIO BALSAMIKA« Beograd Kosovska 43

106

Zahvala.

Za iskazano sočutje in spremstvo k zadnjemu počitku našega nepozabnega, dobrega soproga in očeta izrekamo prečastiti duhovščini, čast oblastvom, društvom in vsem, ki so rajnkemu izkazali zadnjo čast in se ga spominjali s cvetjem, našo iskreno zahvalo.

Slovenjgradec dne 31. julija 1926.

Marija Rebal in otroci.

5725 a

Od 1. avgusta do 15. avgusta

se bo prodajalo v trgovini JOSIP ŠLIBAR, Ljubljana, Stari trg 21, poleg Zalaznika

15% vse žensko in moško poletno blago s 15% popustom na vse dosedaj označene cene.

Ne zamudite te prilike in si oglejte blago!

5373

Ob sredah in sobotah prodaja ostankov!

Cenj. občinstvu se naznanja, da se je
zobni atelje Emil Pirh
 preselil na Rimsko cesto št. 13,
 I. nadstr. v Gogalovi hiši, dohod iz vrta.

5693 a

Izšel je najnovejši roman
Jutrove knjižnice zvezek 11

'MISTERIJA'

GUSTAVE LE ROUGE

Svoječasno je vzbudil roman v Jutru veliko zanimanje in so čitatelji z veliko napetostjo pričakovali vsako nadaljevanje. — Naroča se pri upravi Jutra. Cena broširani knjigi je dinarjev 30—, vezani dinarjev 40—, po pošti 4 dinarje več.

ROMAN ZADNJEGA HABSBURZANA RAZPAD CARSTVA

Oskar Hubicki

ki je izhajal v podlistku »Slovenskega Naroda« je pravkar izšel.

Vsebina romana je skozlaskoz zanimiva in slika v najostrejših barvah življenje na Habsburškem dvoru.

Knjiga se naroča pri upravi »JUTRA« in stane broširana Din 40—, vezana pa Din 50—. Po pošti Din 4— več.

